Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT

פּרייז 15 גראָשען

היינט 8 זייטען

נייער פאָלקסבלאַט

№ 104	Łódź, Sroda, 6 maja 1931 r.	נייַנטער יאָהרגאַנג	לאָדז, מיטוואָך, י"ט אייר תרצ"א	№ 104

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אַדרעס פון רעדאַקציע און אַדמיניסטראַציע: לאָדז, פּעטריקאָווער 21, טעל. 224-71

ווער וועט זיין דער נייער פּרעמיער

צאָהלרייכע קאָנפערענצען ביים פּרעמיער סלאַוועק

וואַרשאַ, 5 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט). ס'איז שוין זיכער, אַז די אויסערגעוועהנליכע סיים־סעסיע וועט פאָרקומען דעם 20. מאַי, ס'איז נאָך נישט בעוואוסט, צי די סעסיע וועט דויערן 10 טעג אָדער 6 וואָכען, דאַגעגען איז בעוואוסט, אַז די סעסיע וועט האָבען אַ פעסטגעשטעלטע טאָג־אָרדנונג.

אין צוזאַמענהאַנג מיט אַלע קאָמבינאַציעס וועגען די ענדערונגען אין דער רעגירונג איז היינט אין פּרעזידיום פון מיניסטאָרען־ראַט פאָרגעקומען אַ קאָנפערענץ צווישען פּרעמיער סלאַוועק און די מיניסטאָרען פּריסטאָר און מאַטושעווסקי. ביי דער דאָזיגער קאָנפערענץ איז אויך אָנוועזענד געווען דער פּרעזעס פון „בעבע״־קלוב יענדזשיעיעווסקי.

פּרעמיער סלאַוועק האָט אויך קאָנפערירט מיטן אויסערן־מיניסטער זאַלעסקי וועגען די פּראָבלעמען פון דער אויסערן־פּאָליטיק.

דער ענטגילטיגער בעשלוס וועגען די ענדערונגען אין דער רעגירונג וועט אָנגענומען ווערען אויף אַ קאָנפערענץ צווישען מלוכה־פּרעזידענט און מאַרשאַל פּילסודסקי.

וואַרשאַ, 5 (טעלעפאָניש) היינטיגע וואָך וועט פּאָרקומען אַ זיצונג פון מיניסטאָרען־ראַט.

אויף דער דאָזיגער זיצונג וועלען בעריהרט ווערען די פראַגען, וואָס זענען פערבונדען מיט'ן אַרויספאָהרען פון דער פּוילישער דעלעגאַציע אויף דער מאַי־סעסיע פון פעלקער־ליגע־ראַט.

אויף דער זיצונג וועט אויך ענטגילטיג בעשלאָסען ווערען דער טערמין, ווען ס'וועט צונויפגערופען ווערען די אויסערגעוועהנליכע סעסיע פון סיים און דער פּלאַן פון אַרבייט פון דער דאָזיגער סעסיע.

* * *

די פּוילישע דעלעגאַציע וועט אַרויספאָהרען אויף דער סעסיע פון פעלקער־ליגע־ראַט דעם 12. מאַי. דער צוזאַמענשטעל פון דער דעלעגאַציע איז נאָך נישט פעסטגעשטעלט געוואָרען.

פּוילישע העלדישע לופט־פליהער

זענען צוריקגעקומען פון זייער רייזע איבער אפריקע

וואַרשאַ, 5 (טעלעפאָניש). היינט 11 אַ זייגער אינדערפריה האָבען אויפ'ן וואַרשאַווער פליה־פּלאַץ געלאַנדעט דער קאַפּיטאַן סקאַרזשינסקי און פּאָרוטשניק מאַרקעוויטש, וועלכע זענען צוריקגעקומען פון זייער רייזע איבער אַפריקאַ.

אויפ'ן פליה־פּלאַץ האָבען אָפּגעוואַרט דער קאָמוניקאַציע־מיניסטער קין, גענעראַל רופּערט, פאָר שטעהער פון געזעלשאַפטליכע קרייזען און אַ זעהר גרויסער עולם. די פליהער זענען ענטוזיאַסטיש אויפגענומען געוואָרען. מ'האָט די פליהער אַרויסגעטראָגן פון אַעראָפּלאַן אויף די הענד.

אומזאַץ־שטייער דריקט די יודישע סוחרים אין וואָהלין

ראָוונע (י.ט.א.) פון פערשידענע געגענדען אין וואָהלין קומען אָן אַלאַרמירענדע ידיעות וועגען דער הויכער בעלאַסטונג מיט'ן אומזאַץ־שטייער פון די דאָרטיגע סוחרים. אַ רייה שטייער־אַמטען האָבען, נישט קוקענדיג אויפ'ן שווערען ווירטשאַפטליכען קריזיס, אַרויפגעלעגט אַ נאָך־העכערען אומזאַץ־שטייער ווי פאַראַיאָהרען.

די אָרטיגע סוחרים־פעראיינען ווערען בעלאַגערט דורך פּאַטענטען, קריסטען און יודען, וועלכע פאָדערן צו אינטערווענירען ביי דער מאַכט געגען דער אונערטרעגליכער שטייער־בעלאַסטונג.

בלוטיגע אונרוהען אין שפּאַנישען מאַראָקאָ

געגען דער נייער רעפּובליקאַנישער רעגירונג

לאָנדאָן, 5 (טו) לויט מעלדונגען פון טעטואַן זענען אין שפּאַנישען מאַראָקאָ אויסגעבראָכען ערנסטע אונרוהען געגען דער רעפּובליקאַנער רעגירונג אין שפּאַניען. אין אַ רייה ערטער איז געקומען צו שווערע קאַמפען. ס'זענען פאַראַן פיל טויטע און פערוואונדעטע.

אין דאָר ריפיען האָט מען אַרויסגעהאַנגען אַ מאָנאַרכיסטישע פאָהן. דער הויך־קאָמיסאַר האָט אַרויסגעשיקט אַ פולק לאַנדעס־מיליטער מיט 3 שפּאַנישע אָפּטיילונגען, וועלכע האָבען בעזעצט דאָר ריפיען.

אין טעטואַן איז ערקלערט געוואָרען אַן'אַלגעמיינער שטרייק, אַלע געוועלבער זענען געשלאָסען. אַ דעלעגאַציע פון 3000 שטרייקענדע האָט געפאָדערט גלייכבערעכטיגונג פאַר די לאַנדעס־אַרבייטער צוגלייך מיט די שפּאַנישע, אַן 8־שעה'דיגען אַרבייטס־טאָג און אַרבייטסלאָזע אונטערשטיצונגען.

אינגאַנצען אָפּגעשטעלט די עמיגראַציע

קיין אַרגענטינאַ ביז חודש אויגוסט

וואַרשאַ, 5 (טעלעפאָניש) דער פּוילישער מלוכה־עמיגראַציע־אַמט מעלדעט, אַז דער אַרגענטינישער קאָנסולאַט האָט מיטגעטיילט, אַז ביז חודש אויגוסט ווערט אינגאַנצען אָפּגעשטעלט די עמיגראַציע קיין אַרגענטינאַ.

אזוי האלט דער מיניסטער קורציוס...

פּוילען איז שולדיג אין נישט־ערלעדיגטען האַנדעלס־אָפּמאַך מיט דייטשלאַנד

בערלין, 5 (ספּ. טעל.) אויף דער זיצונג פון דער האַנדעלס־קאָמיסיע האָט דער דייטשער אויסערן מיניסטער קורציוס געהאַלטען אַ רעדע, אין וועלכער ער האָט געזאָגט, אַז פּוילען טראָגט די שולד דערפאַר, וואָס ס'איז ביז איצט נאָך נישט ערלעדיגט געוואָרען די פראַגע פון פּויליש־דייטשען האַנדעלס־טראַקטאַט. פּוילען האָט אַזוי לאַנג פערשלעפּט מיט'ן ראַטיפיצירען דעם האַנדעלס־אָפּמאַך, ביז ס'זענען אַריינגעטרעטען אַנדערע בעדינגונגען, פון וועלכע דייטשלאַנד האָט געמוזט אַרויסציהען די קאָנסעקווענצען.

די מחלוקה אין דער משפּחה

מאַראַטשעווסקי'ס מענשען דעמאָלירען די רעדאַקציע פון יאַווראָווסקין

וואַרשאַ, 5 (טעלעפאָניש) נעכטען איז אַ גרופּע אָנהענגער פון מאַראַטשעווסקין אַוועק אין רעדאַקציע פון „וואָלקאַ" לעשנאָ 53, וואָס געהער צו יאַוואָראָווסקי'ס אָנהענגער, געשלאָגען אַלע אָנוועזענדע, דעמאָלירט די מאַשינען און צוגענומען וויכטיגע רעדאַקציע־דאָקומענטען.

טראַגישער ל"ג־בעומר־אויספלוג

בעת אַן'אויטאָבוס־קאַטאַסטראָפע ווערט דער'הרג'עט אַ 15־יעהריגע שילערין

5 אַנדערע יודישע מיידלעך שווער פערוואונדעט

טשענסטאָכאָוו, 5 (טעלעפאָניש). אויפ'ן הייג טשענסטאָכאָוו—פּשיראָוו איז נעכטען געשעהען אַ שווער אומגליק: פון ראַדאָמסק קיין זלאָטי־פּאָטאָק איז געפאָהרען אין אַן'אויטאָבוס אויף אַן־אויספלוג די שילערינס פון יודישען גימנאַזיום אין ראַדאָמסק. דער אויטאָבוס איז צוליב אַ פלוצלינגען דעפעקט אין מאָטאָר אַרויף אויף אַ בוים און זיך איבערגעקעהרט. די 15־יעהריגע שילערין העלענאַ עבערמאַן איז דער'הרג'עט געוואָרען אויפ'ן אָרט. 5 אַנדערע יודישע מיידלעך זענען שווער פערוואונדעט געוואָרען.

פראַנצויזישער פּאַרלאַמענט בעגריסט די שפּאַנישע רעפּובליק

דערביי קומט אָבער צו אַ געשלעג צווישען דעפּוטאַטען

פּאַריז, 5 (טו) אויף דער זיצונג פון פּאַרלאַמענט האָט דער סאָציאַליסטישער דעפּוטאַט גרומבאַך אַריינגעטראָגן אַ [illegible] צו בעגריסען די שפּאַנישע רעפּובליק. ווען ס'איז [illegible] צו דער אָפּשטימונג איז פאָרגעקומען אַן'ערנסטער צוזאַמענשטויס צווישען די סאָציאַליסטען און קאָמוניסטען. דער קאָמוניסטישער פיהרער קאַשען האָט גענומען אַ וואָרט און ערקלערט, אַז די קאָמוניסטען וואָלטען בעגריסט שפּאַניען, ווען דאָרט וואָלט זיך געשאַפען אַ סאָוויעטישע רעפּובליק און נישט קיין בורזשואַזע. דערויף האָט דער דעפּוטאַט אַמבראַזיני זיך געוואָלט וואַרפען אויף קאַשען. ער איז אָבער צוריקגעהאַלטען געוואָרען דורך דעם קאָמוניסט מאַרטי. צווישען די צוויי דעפּוטאַטען איז געקומען צו אַ שטאַרק געשלעג, פון וועלכען זיי זענען ביידע אַרויס צו'מזיק'ט. מיט 540 שטימען געגען 6 נאַציאָנאַליסטען איז בעשלאָסען געוואָרען צו בעגריסען די שפּאַנישע רעפּובליק.

אַ היטלער־אָנפיהרער געוואָלט אַריינציהען אַ פּוילישען גלח

אין אַ פּיקטיווער שפּיאָנאַזש־אַפערע

בערלין, 5 (טו) די דייטשע פּרעסע מעלדעט, אַז אין ביי־שטעטין איז אַרעסטירט געוואָרען דער היטלעריסט אָטאָ בראַק, וועלכען מען איז חושד אין שפּיאָנאַזש לטובת פּוילען.

דער פערלויף פון דער דאָזיגער אַפערע איז פאָלגענדער: די אינפאָרמאַציעס וועגען בראַק'ען האָט די פּאָליציי בעקומען פון אַ פּוילישען גייסטליכען. דער דאָזיגער גייסטליכער דאָמאַנסקי האָט בעקומען אַן'אַנאָנימען בריף, אין וועלכען ס'ווערט איהם, אַלס אָנפיהרער פון די פּאָלאַקען, פאָרגעלעגט אינפאָרמאַציעס וועגען דער רייכסוועהר.

דער אַנאָנימער שרייבער האָט געוואָלט כסדר צושטעלען שפּיאָנאַזש־ידיעות און דערפאַר געוואָלט אַ האָנאָראַר פון 1500 מאַרק. דער גלח דאָמאַנסקי האָט דעם בריף איבערגעגעבען דער פּאָליציי, וועלכע האָט פעסטגעשטעלט, אַז דער שרייבער פון די בריף איז דער אָנפיהרער פון די היטלער־לייט, בראַק. בראַק האָט זיך מודה געווען אין שרייבען דעם בריף. ווי מען רעכענט האָט מען דאָ צו טון מיט אַ פּראָוואָקאַציע, אין וועלכער מ'האָט געוואָלט אַריינציהען דעם פּוילישען טוער.

ערלויבט זשאַבאָטינסקין

אַריינצופאָהרען קיין רומעניען

בודאַפּעשט, 5 (יט"א טעלעגראַפיש) דער פּרעמיער גראַף בעטלען האָט אַרויסגעגעבען אַ פעראָרדנונג אַרויסצוגעבען זשאַבאָטינסקין אַ וויזע אויף אַריינצופאָהרען קיין רומעניען.

יודישער סטודענט דערהרגעט זיין פאָטער

דער פאָטער-מערדער איז ענטלאָפען

לעמבערג, 5 (טעלעפאָניש). אין שטעטעל ליסעוו איז היינט פאָרגעקומען אַ שרעקליכער פאַל. די יודישע פאַמיליע העלער האָט געהאַט אין איהר פערמעגען אַ קוה. די פרוי האָט געפייניגט דעם מאַן, אַז ער זאָל די קוה פערקויפען, דער מאַן האָט אָבער אָפּגעשלעפּט, דערווייל איז צום אומגליק די קוה אַוועקגעפּגרט.

נעכטען איז אַהיימגעקומען העלערס זוהן, וועלכער שטודירט אין פּויזען. די מוטער האָט איהם דערצעהלט די מעשה וועגען דער קוה. דער זוהן האָט דאַן אָנגעהויבען צו שלאָגען דעם פאָטער, אַזוי לאַנג ביז דער אַלטער העלער איז געשטאָרבען. דער פאָטער-מערדער איז ענטלאָפען.

מען ערוואַרט אַ נייעם יקרות

וואַרשאַ, 5 (טעלעפאָניש) אין די ווירטשאַפטליכע קרייזען פערזיכערט מען, אַז צוליב דער נייער תבואה-פּאָליטיק דאַרף מען ערוואַרטען אַ יקרות אויף לעבענסמיטעל.

קעמאַל פּאַשאַ ווידער געוועהלט אַלס פּרעזידענט פון דער טערקישער רעפּובליק

אַנגאָראַ, 5. (ספּ. טעל.) די פירטע נאַציאָנאַל-פערזאַמלונג האָט ווידער מיט אַלע שטימען אויסגעוועהלט קעמאַל-פּאַשאַ אַלס פּרעזידענט פון דער טערקישער רעפּובליק.

נאָר 2 וואָכען אין רוסלאַנד

וועלען ווײַלען די פּוילישע אינדוסטריעלער

וואַרשאַ, 5. (טעלעפאָניש). נעכטען זענען צוריקגעקומען קיין וואַרשאַ עטליכע פּוילישע אינדוסטריעלער, אָנטיילנעהמער פון אויספלוג, וועלכער ווײַלט איצט אין רוסלאַנד.

דער פּרעזעס וויעזשביצקי, רעד. טענענבוים און די איבריגע זענען ווײַטער געפאָהרען קיין כאַרקאָוו און ראָסטאָוו, כדי צו באַזוכען די דאָנער גרובען און דעם „דניעפּראָסטראָי". דער אויספלוג וועט בלייבען אין רוסלאַנד 2 וואָכען לענגער, ווי מ'האָט גערעכענט.

שטרייק אין אַן איטאַליענישער פערזיכערונגס-געזעלשאַפט

וואַרשאַ, 5. (טעלעפאָניש) צוליב דעם, וואָס די דירעקציע פון דער רייכסטער פערזיכערונגס-געזעלשאַפט „ריאוניאנע" אַדריאַטיק די סיקורטאַ האָט געקינדיגט אַ טייל פון פּערזאָנאַל איז היינט אויסגעבראָכען אַ שטרייק פון גאַנצען פּערזאָנאַל, וועלכער פאָדערט צוריקצוציהען די קינדיגונג.

כינא שאַפט אָפּ די עקסטעריטאָריאַליטעט פאַר פרעמדע מלוכות

לאָנדאָן, 5 (טז) דער כינעזישער אויסערן-מיניסטער וואַנג האָט פערעפענטליכט אַ נייעם געזעץ, אין וועלכען כינא שאַפט אָפּ די עקסטעריטאָריאַליטעט פאַר די פרעמדע מלוכות אין כינא. דאָס געזעץ געהט אַריין אין קראַפט דעם 1 יאַנואַר 1932.

גרויסער שטורם אין פּויזען

האָגעל האָט געמאַכט בעדייטענדע שאָדענס

פּויזען, 5 (טעלעפאָניש) היינט האָט זיך איבער פּויזען און דער אומגעגענד אַריבערגעטראָגען אַ שרעקליכער שטורם צוזאַמען מיט אַ האָגעל און רעגען. ס'זענען באַטירט געוואָרען בעדייטענדע שאָדענס.

היינט קומט פאָר די ערעפנונג פון דער קאָלאָניאַל-אויסשטעלונג אין פּאַריז

פּאַריז, 5 (ספּ. טעל.) היינט, דעם 6. מאַי, 4 אַ זייגער באַכמיטאָג וועט דער מלוכה-פּרעזידענט דומערג עפענען די אינטערנאַציאָנאַלע קאָלאָניאַלע אויסשטעלונג אין פּאַריז.

עס איז אויסגעאַרבייט אַ ספּעציעלער פּראָטאָקאָל פון דער ערעפנונג, וועלכע וועט טראָגען זעהר אַ פייערליכען כאַראַקטער.

מיטוואָך האַלב 3 אַ זייגער וועט דער גענעראַל קאָמיסאַר פון דער אויסשטעלונג מאַרשאַל ליאָטעי אָפּהאָלען אין עליזיי פּאַלאַץ און איינלאַדען דעם פּרעזידענט צו דער ערעפנונג.

פּאַראויס וועט פאָהרען דער מלוכה-פּרעזידענט מיט'ן מאַרשאַל ליאָטעי, אין צווייטען אויטאָ וועט פאָהרען דער גובערנאַטאָר אַליוויע מיט'ן פירשט די סקאַלעא, דעם עלטסטען פון די אויסלענדישע קאָמיסאַרען פון דער אויסשטעלונג, אין דריטען אויטאָ די גענעראַל-סעקרעטאַרען פון דעם מלוכה-פּרעזידענט און פון דער אויסשטעלונג.

אַ האַרמאַט וועט שיסען 101 מאָל. די אָפענע אויטאָמאָבילען וועלען לאַנגזאַם אַריינפאָהרען אין דעם פּלאַץ פון דער אויסשטעלונג דורך, שפּאַלערען פון קאָלאָניאַלער מיליטער, וועלכע וועלען אָפּגעבען מיליטערישען כבוד.

ביים קאָלאָניאַלען מוזיי וועט פאָרקומען די צערעמאָניע פון דער ערעפנונג, דער פּרעזידענט וועט דאָ אויפגענומען ווערען דורך די מיטגלידער פון דער רעגירונג מיט'ן מיניסטער-פּרעזידענט אין דער שפּיץ. אַרומגערינגעלט פון אַ גאַנצער רייה אָפיציעלע פּערזענליכקייטען.

דאַן וועלען געהאַלטען ווערען 4 רעדעס: מאַרשאַל ליאָטי, פּרעזידענט פון מוניציפּאַל ראַט, פּרעזידענט פון אַלע קאָמיסאַרען פון דער אויסשטעלונג און קאָלאָניען-מיניסטער. דער מלוכה-פּרעזידענט וועט ערקלערען די אויסשטעלונג פאַר געעפענט.

דאָס פּובליקום וועט אַריינגעלאָזט ווערען אויף דער אויסשטעלונג ערשט אויפ'ן צווייטען טאָג.

1. מאַי-פייערונג אין א"י

ירושלים, 5 (יט"א טעלעגראַפיש) די 1. מאַי-פייערונג איז אין גאַנץ ארץ-ישראל אריבער רוהיג.

אין תל-אביב איז די פייערונג פאָרגעקומען אין בית עם.

די יודישע אַרבייטער האָבען געעפענט א נייעם ספּאָרט-סטאַדיאָן לכבוד דעם 1. מאַי.

ביים ים המלך איז צושטערט געוואָרען די פייערונג צוליב דעם, וואָס מיט א טאָג פריהער איז א יודישער אַרבייטער דאָרט צוקוועטשט געוואָרען צווישען שטיינער.

אין חיפה האָט זיך אין דער מאַי-דעמאָנסטראַציע בעטייליגט 3 טויזענד פערזאָן, דערונטער 300 אַראַבער.

אַן'אַראַבישער רעדנער האָט געזאָגט, אז אין אויגוסט 1929 האָט מען זיי פערפיהרט העצענדיג אויסצומאָרדען אַלע יודען.

קרילענקאָ — סאָוויעטישער יוסטיץ-קאָמיסאַר

מאָסקווא, 5 (ספּ. טעל.) קרילענקאָ איז בעשטימט געוואָרען אלס פאָלקס-קאָמיסאַר פאַר יוסטיץ-ענינים. גלייכצייטיג איז ער בעפרייט געוואָרען פון זיין אַמט אלס גענעראַל-פּראָקוראָר פון סאָוויעט-רוסלאַנד.

שווערער וואָלקענבראָך איבער פּראַג

פּראַג, 5 (טז) דינסטאָג באַכמיטאָג איז איבער פּראַג אַריבער אַ שווערער וואָלקענבראָך, צוזאַמען מיט אַ האָגעל. פיל וואוינונגען געפינען זיך אונטער וואַסער. אין פערלויף פון אַ שעה זענען די פייער-לעשער אַרויסגערופען געוואָרען 250 מאָל. דער שאָדען איז זעהר גרויס.

גרויסע אַרעסטען אין אוקראַינא

אונטערן חשד פון אונגלעגאַלען האַנדעל מיט תבואה

ריגאַ, 5 (טז) די ג.פ.א. האָט אַדורכגעפיהרט א רייה אַרעסטען אין פערשידענע ערטער אויף אוקראַינא.

די אַרעסטען זענען פאָרגעקומען אונטערן פאָרוואורף פון געהיימען האַנדעל מיט תבואה. אין כאַרקאָוו זענען אַרעסטירט געוואָרען 46 פערזאָן.

אין פּאָלטאַווע זענען אַרעסטירט געוואָרען 35 פערזאָן, אין אָדעס 31 פערזאָן.

פאַר אייער אַפּרייזע אויף ערהאָלונג

קויפט איין אייער קאָסמעטיק נאָר אין דער ערשטער רענאָמירטער קאָנקורענץ-פּערפומעריע פון דער פירמע

J. DRUKIER, 5 ZAWADZKA 5
TELEFON 175-92

וואָס בעזיצט צום איצטיגען זומער-סעזאָן דעם רייכסטען אויסוואַהל פון די בייעסטע

פּערפומען, טואַלעט-זייפען, קרעמען, פּודערען, קעלנישע בלומען-וואַסערן א. אז. וו.

בעמערקונג: ביי יעדען איינקויף ווערט צוגעגעבען א קופּאָן אויף ווערטפולע פּרעמיעס.

פאַר אַנגראָסיסטען בעדייטענדער ראַבאַט — קיין פיליעס בעזיצען מיר נישט

ביליג און גוט!

אין דער בעקאַנטער פּראַצאָווניע פון

בינדעס

ווערען אָנגענומען פערשידענע בינדעס, שלייפען און ספּאָרט-בינדעס צו ביליגע פּרייזען. עס ווערען אויך איבערגעאַרבייט און געוואַשען פון אַלטע קראַוואַטען אויף נייע, עס איז אויך צו בעקומען נייע קראַוואַטען צו ביליגע פּרייזען.

ש. הערשקאָוויטש

וואָלבאָרסקאַ 31, לינקע אָפיצ. 2-טע שטאָק

Dr. Różaner

ספּעציאַליסט פון הויט און ווענערישע קראַנקהייטען און קינדערלאָזיגקייט

נאַלעווקי 9, טעלעפאָן 98-98

נעמט אָן פון 8–10; 5–8 אָוונט

זאַל פילהאַרמאָניע נאַרוטאָוויטש 20. ⁝ וואַרש. „סקאַלאַ"-טעאַטער אונטער דער אָנפיהרונג פון מ. ליפּמאַן.

זונטיק, דעם 10-טן מאַי, 8.30 אָוונט, ווערט אויפגעפיהרט

הירש לעקערט

דראַמאַטישע פּאָעמע אין 6 בילדער פון ה. לייוויק.

פאַר דער פאָרשטעלונג אַ רעפעראַט פון

ח' ישראל ליכטענשטיין

בילעטען צום פּרייז פון 80 גר. ביז 2.50 זל. שוין צו באַקומען אין „אַרבעטער-ווינקל", פּאַלורנע 20 און פון שבת אָן אין קאַסע פון פילהאַרמאָניע

געוועזענער מיליטער-בעאַמטער

ב. מאָן

פּיעטריקאָווער № 10

שרייבט ביטעס און גיט געוויסענהאַפטע עצות אין אַלע

מיליטער-ענינים.

ס'ווערט געזוכט

א מעדעל

אין אַ וואורשט-געשעפט, וואָס זאָל קענען שניידען וואורשט. צו ערפאָהרען ביי אייזנהאַרט, שרודמיעסקאַ 18 (פריהער ציגעל-גאַס 17) טעל. 21220.

אויפפאָדערונג!

דערמיט פאָדער איך אויף די פערוואַלטונג פון שטעפּער-צעך, אַז זיי זאָלען אין לויף פון 3 טאָג צוריקציהען דעם אַנאָנס געגען מיר אין „נייעם פאָלקסבלאַט" פון Nr. 103 5/5, אין געגענפאַל וועל איך זיי צוציהען צו געריכטליכער פעראַנטוואָרטליכקייט.

חיים בודע, נאָוואָמיעסקאַ 3.

8-טונג שטעפּער-מייסטער

היינט, מיטוואָך, דעם 6-טען מאַי ד. י. 8 א זייגער אין אָוונד קומט פאָר אין לאָקאַל פון צעך, פּאַלורניאָוואַ 4

א פאַרוואַהל-פערזאַמלונג

צוליב דער וויכטיגקייט פון דעם ענין, ווערען אַלע שטעפּער-מיטגלידער פון צעך געבעטען פּינקטליך צו ערשיינען.

די צעך-פערוואַלטונג.

2976

„נייער פאלקסבלאט"

דער אנגריף אויף דער יוד.-וועלטליכער שול

צוויי יודישע לערן־אַנשטאַלטן אין ווילנע ווע רען דורך דעם שול־קוראַטאָר געשלאָסען.

דער וועג פון דער יודיש־וועלטליכער שול איז בכלל נישט אויסגעשפּרייט מיט רויזען, אין משך פון די פופצעהן יאָהר עקזיסטענץ האָבען די יודישע שולען געהאַט אויסצושטיין כלערליי רדיפות, יעדער שול־קוראַטאָר. יעדער אינספּעקטאָר, יעדער וויזיטאַטאָר און אַפילו יעדער סטאַראָסטע האָט געהאַנדעלט בנוגע דער יודישער שול ווי עס איז איהם געפעלען, ווי עס האָט איהם דיקטירט זיין „פּאַטריאָטיש" געוויסען.

עס איז דאָך קיין וואונדער נישט!

יאָהר־איין, יאָהר־אויס, האָט מען איינגעוויגט די יודישע שול מיט יודיש אַלס אונטעררי־כטס־שפּראַך אַלס אַ נעסט פון אַנטי־מלוכהשקייט, אַלס אַנשטאַלט, וואָס האָדעוועט אויס „שונאים פון פוי־לען", וואָס זשע איז דער וואונדער פאַרוואָס צדער בעאַמטער, וועלכער האָט געוואָלט געפעלען ווערען אין די אויגען פון „באַטשאַלסטוואָ" האָט קודם כל געלייגט זיין האַנד אויף דער יודישער שול?

מיר האָבען דעריבער געהאַט אַ גרונד צו מיי נען, אַז איצט ווען בראש פון דער רעגירונג שטייען נישט קיין ענדעקעס, נאָר מענשען, וואָס גילטען אַלס דעמאָקראַטען, אַז איצט וועט די יודישע שול פרייער אָפּעטעמען ,אַז איצט אויב די יודישע שול ווערט נישט גלייכבערעכטיגט מיט דער נישט־יודי־שער, וועט זי לכל הפחות נישט גערודפט ווערען וועט מען בנוגע איהר נישט אָננעהמען קיין רע־פּרעסיעס.

מיר האָבען געהאַט אַזאַ גרונד צו מיינען, ווייל נישט איינמאָל האָט מען פון די רעגירונגס־ספערען פערזיכערט אַז די רעגירונג האָט נישט קיין שום טענדענצען צו שטערען די קולטורעלע ענטוויקלונג פון יודען, וואָס זשע זאָל בעדייטען די האַנדלונג פון ווילנער קוראַטאָר?

עס איז דאָך שווער צו גלויבען, אַז דער דאָזי גער אַקט זאָל געשעהן אָהן דעם וויסען פון דעם בילדונגס־מיניסטער, וועלכער איז פאַקטיש פאַראַנט־וואָרטליך פאַר דעם, וואָס עס קומט פאָר אין זיין טעטיגקייטס־געביט. וויל, אַלזאָ, דער בילדונגס־מיניסטער אָנהייבען אַ נייעם קורס בנוגע אונז יו־דען, וואָרים עס איז דאָך לעכערליך, ווען מען וואַרפט פאָר די יודיש־וועלטליכע שולען אַז זיי ווענען פאָליטיש נישט־כשר.

פון ווען אָן זענען עס די פאָלקיסטען פאָליטיש נישט כשר. פון ווען אָן איז עס דער „בונד" נישט כשר. זיין ערשטע מאַי־דעמאָנסטראַציע אין גאַס געגען דער רעגירונג ווערט דאָך ערקלערט אַלס לע־גאַלע, טאָ פאַרוואָס־זשע איז זיין שול נישט כשר? ניין, נישט וועגען פאָליטישער כשרות אָדער נישט־כשרות גייט דאָ, נאָר עס האַנדעלט זיך וועגען דעם, וואָס מען האָט זיך דערשראָקען פאַר די רעזולטאַטען פון דער יודישער שול. צו שטאַרק נעהמט זיך די יודיש־וועלטליכע שול איינבירגערען אין יודי־שען לעבען. צו שטאַרק איז איהר השפעה אויף דער יודישער דערציהונג און דאָס איז שוין צו־פיל, דאָס קרייצט שוין די פּלענער פון פּאָלאָניזירען און דעריבער איז "האַלט!" זוכט מען חטאים און מען האָט כלומרשט געפונען.

צי וועט דאָס אָפּשרעקען די, וואָס האָבען מיט אַזוי פיל מסירות־נפש אויפגעבויט די יודיש־וועלט־ליכע שול? ניין, די יודישע שול האָט שוין איבער־געלעבט שווערערע צייטען, און זי איז אַרויס אומבע שעדיגט ,וועט זי אויך דעם דאָזיגען אָנגריף אי־בערטראָגען.

מ׳וועט די יודישע שול נישט דערשטיקען. פון די פּאָליאַקען גופא, פון זייער קאַמף פאַר דער פּוי־לישער שול, בשעת דער צאַרישער זעלבסטהערשאַפט וועלען מיר זיך לערנען, ווי אַזוי צו ראַנגלען זיך פאַר דעם עלעמענטאַרסטען רעכט פון אַ פאָלק — פאַר דעם רעכט אויף אַ שול אויף דער מוטער־שפּראַך!

ז. ט.

מיט שיפלעך פאָהרט מען איבער דעכער פון הייזער

די קאַטאַסטראָפאַלע לאַגע פון די פערפלייצטע שטעדטלעך דיסנא און דרויא

ווילנע, (יט"א) די לאַגע פון דער יודישער בעפעלקערונג אין ד יערטער וואָס האָבען געליטען פון דער פערפלייצונג, איז ווייטער אַ מוראַדיגע, בעזונדערס קאַטאַסטראָפאַל איז די לאַגע אין די שטעטלעך דיסנא און דרויא. אין דיסנא וועלכע צעהלט 47 גאַסען זענען 33 פערפלייצט געוואָרען און צו זיי איז נישט מעגליך צוצוקומען. 11 גאַסען זענען פערפלייצט געוואָרען אין דער העלפט, בלויז דריי גאַסען האָבען נישט געליטען פון דער פערפלייצונג. די גאַנצע בעפעלקערונג איז געוואָרען צוזאַמענגעדריקט אין די דאָזיגע דריי גאַסען, וואו 40—30 מענשען געפינען זיך אין איין שטוב.

אין דרויא זענען פון 276 יודישע הייזער און בנינים געבליבען גאַנץ קוים 65. די רעשט זענען דורכ'ן וואַסער פערניכטעט געוואָרען. אין דרויא איז אויך פערניכטעט געוואָרען די אַלטע שוהל, וועלכע האָט אַ היסטאָרישען ווערט, חוץ דעם האָט דאָס וואַסער פערגאָסען און פערניכטעט אַ ביבליאָטעק פון העכער צעהן טויזענד תלמודישע ספרים, דערין זעהר פיל יקר־המציאות, חוץ דעם זענען פערניכטעט געוואָרען נאָך פינף בתי מדרשים, אַ מקוה און אַנ־דערע געזעלשאַפטליכע געביידעס, דאָס זעלבע איז אויך געשעהען אין דיסנאָ. דאָס וואַסער איז גע־שטיגען מיט 14 מעטער העכער פון געוועהנליכען צושטאַנד. די צוויי טייכען דיסענקאָ און דווינאַ האָבען זיך צונויפגעגאָסען, מיט די שיפלעך פאָהרט מען איבער די דעכער פון די הייזער און איבער די טעלעגראַף־דראָטען, אין די הייזער פון וועלכע דאָס וואַסער האָט שוין אָפּגעטראָטען זענען אַרויסגעריסען געוואָרען די טירען, פענסטער, אויוענס. פאָדלאָגעס, וועלכע זענען אַוועקגעריסען געוואָרען דורכ'ן וואַסער־ שטראָם צוזאַמען מיט די נישט־אַרויסגעראַטעוועטע שטוב־חפצים, זייט 90 יאָהר האָט די געגענד נישט געהאַט אַזאַ פערפלייצונג ווי היי־יאָהר.

די יודישע איינוואוינער פון די שטעטלעך דיסנאָ און דרויא לעבען בכלל אין די לעצטע יאָהרען אין גרויס נויט. דרויא פלעגט אַמאָל לעבען פון פלאַקס־האַנדעל, וועלכער איז לעצטענס גענצליך אָפּגעשטאָרבען. דיסנאָ געפינט זיך האַרט נעבען דער באָלשעוויסטישער גרעניץ און איז אַזוי ווי אָפּגעריסען פון דער וועלט. איצט זענען די איינוואוינער פוןביידע שטעטלעך געבליבען אָהן אַ דאַך איבער'ן קאָפּ, אין דרויא איז אויך אויסגעבראָכען אַ שווערע טיפוס־עפּידעמיע, זעכציג פערזאָן זענען קראַנק אויף בויך־טיפוס. מיט אייגענע כוחות זענען זיי נישט אימשטאַנד צוריקאויפבויען די חרוב־געוואָרענע וואוינונגס־הייזער. שוין אָפּגערעדט פון די געזעלשאַפטליכע בנינים.

דער בירגער־קאָמיטעט, וואָס האָט זיך געשאַפען אין דרויאַ בעשטעהט פון 18 קריסטען און 4 יודען, וועלכע זענען צוקאָאָפּטירט געוואָרען. דער קאָמיטעט האָט געפּעפעט אַנ׳אומזיסטע קוך. די יודישע בעלי־הבתים פון שטעטעל ווילען אָבער נישט געהען אין קוך אויף צו בעקומען דאָס ביסעל עסען און פאָדערען זיי אַרויסגעבען רויהע פראָדוקטען אָדער געלד־שטיצע, דער קאָמיטעט וויל אָבער דערויף נישט איינגעהען. די יודען אין דרויא האָבען זיך געווענדעט וועגען דעם צו דער יודישער קהלה אין ווילנע וועלכע האָט איבערגעוועבירט ביים צענטראַלען רעטונגס־קאָמיטעט, דערווייל אָבער אָהן ערפאָלג.

דער פאָרשטעהער פון „דזשאָינט" ה׳ גיטער־מאַן, וועלכער האָט די טעג דאָ געווייזט, האָט אי־בערגעגעבען 2000 זל. דעם צענטראַלען רעטונגס־קאָמיטעט, וועלכער האָט פערשפּראָכען איבערצופיהרען מען אויף זיך די נויטיגע מאָמענטאַלע הילף פאַר אַלע שיכטען פון דער געליטענער בעפעלקערונג, די יודען פאָדערען גלייכע הילף פון די אַלגעמיינע רעטונגס־פאָנדען, וואָס ווערען בעשטימט דורך דער רעגירונג און די קאָמונאַלע אינסטיטוציעס. די יודישע עפענטליכקייט וועט אָבער מוזען קומען צו הילף דער געליטענער יודישער בעפעלקערונג, כדי צו קענען צוריק אויפשטעלען די פערדינסט און אַר בייטס־וואַרשטאַטען ווי אויך צוריקאויפבויען די וואוינונגס־הייזער און געזעלשאַפטליכע אינסטיטוציעס. דערווייל הערשט אין די געליטענע ערטער אַ מוראַדיגער דלות.

קריסט זאָגט קדיש אויפ׳ן קבר פון זיין יונגער, יודישער פרוי

אַ רירענדע פּאַסירונג אין די יודיש־לעטישע קרייזן אין ריגע

אין די ריגער יודישע, ווי אויך אין די לעטישע געזעלשאַפטליכע קרייזען ווערט זעהר לעבהאַפט בע האַנדעלט און דיסקוטירט דער פאָלגענדער זונדער־וועהנליכען פאַקט.

עס איז געשטאָרבען אַ יונגע 28־יעהריגע פרוי, צאַהן־אַרצט אידאַ טוטער, געבוירען גליקמאַן מיט אַנדערטהאַלבען יאָהר צוריק, האָט אידאַ גליקמאַן חתונה געהאַט מיט דעם קריסטליכען דאָקטאָר א. טוטער, אידאַ האָט זיך דערביי אָבער נישט גע שמדט. דאָס יונגע פּאָרפאָלק האָבען זיך ביידע פער נומען יעדער מיט זייער אַרבייט, זיך שטאַרק גע־ליבט און איבער דעם אַנדערען נישט געשטערט אין זיינע איבערצייגונגען. ד"ר טוטער איז געוועזען בע־קאַנט אַלס איבערצייגטער לעטישער נאַציאָנאַליסט, זיין חתונה מיט דעם יודישען מיידעל האָט שוין אָ־בער נישט געקאָנט ווירקען אויך אויף זיין שוין פעסטער רענאָמע אַלס פערברענטער נאַציאָנאַליסט אין דער לעטישער געזעלשאַפט, און מען האָט אי־דאָ'ן גיכער אַריינגענומען אין די לעטישע קרייזען, ווי אַנ'אייגענע, זי האָט זיך אָבער שטענדיג גע־פיהלט פאַר אַ יודיש קינד, און אין דער אמת'ען מיט דעם יודישקייט נישט איבעררריסען.

געשטאָרבען איז אידאַ טוטער בעת'ן ע... גען געבורט, די דאָקטוירים האָבען פאָראויסגעזאָגט אַ קאַטאַסטראָפע און געראַטען צו טויטען דאָס קינד, אידאַ טוטער האָט זיך קאַטעגאָריש אַקעגענגע־שטעלט און בעצאָהלט דערמאַט מיט איהר יונג לע בען. דאָס קינד, אַ יונגעלע, וועלכעס איז געבוירען געוואָרען אַ לעבעדיגעס, האָט זיך אויך נישט איבער־געגעבען צו ראַטעווען, און עס איז געשטאָרבען אַ פאָר שעה נאָכ'ן טויט פון דער מוטער.

פאַר'ן טויט האָט אידאַ פערלאַנגט אַז מען זאָל זי מקבר זיין אויפ'ן יודישען בית־עולם. דער מאַן האָט געוואָלט נאָכקומען דעם לעצטען פערלאַנג פון זיין געליבטער פרוי ער האָט אָבער נישט געקאָנט איינגאַנצען זיך אָפּזאָגען פון זיינע אייגענע איבער־צייגונגען אין דער פראַגע ,און עס זענען אַוועק אונ־טערהאַנדלונגען פון איין זייט מיט'ן עוואַנגעלישען פּאַסטאָר ווייל טוטער איז אַ עוואַנגעליק, און פון דער צווייטער זייט מיט'ן יודישען רב. צום סוף פון די אונטערהאַנדלונגען איז די קבורה פון דער פער־שטאָרבענער אידאַ טוטער פאָרגעקומען אויף פאָל־גענדען אופן:

מען האָט די פערשטאָרבענע אויף די תכריכים אָנגעטון אַ ווייס קלייד און אַריינגעלעגט אין אַ ווייסער טרומנע, נאָכדעם האָט מען זי אין דער עוואַנ־געלישער קירכע בעזונגען, לעבען איהר האָט מען אַוועקגעלעגט דאָס טויטע קינד, וועלכעס מען האָט פריהער געמל'עט, די פּראָצעדור מיט'ן בעזינגען איז אַדורכגעפיהרט געוואָרען לויט אַלע כללים פון דער עוואַנגעלישער קירכע, פונ'ם קאַטאַפאַלק, וואו עס איז געשטאַנען די טרומנע האָט מען אָבער אַראָפּגע נומען דעם קרייץ. נאָכדעם זענען אַלע אָנוועזענדע אין דער קירכע, נאָכגעגאַנגען נאָך דער טרומנע, אויפ'ן יודישען בית־עולם, וואו די פערשטאָרבענע איז צו קבורה געקומען לויט די יודישע דינים, צוויי חברים פון ה' טוטער האָבען אַכטונג געגעבען אַז די קריסטליכע אָנוועזענדע אויף דעם בית עולם זאָלען פערבלייבען אין די הישען.

אויפ'ן בית־עולם איז דאָקטאָר טוטער צוגעגאַנגען צו דער פערשטאָרבענערס מוטער, צו פרוי גליקמאַן און זי געבעטען, זי זאָל ביים קבר פון איהר טאָכטער זיך איבערבעטען און אָנערקענען דעם וועלכען די פערשטאָרבענע האָט זיך אויסגעוועהלט צום אומגליק אויף אַזוי קורץ, פאַר איהר מאַן.

נאָך דער קבורה האָט דר. טוטער אויסגעדריקט דעם וואונש צו זאָגען קדיש נאָך זיין פרוי.

אין דער גאַנצער צייט פון דער קבורה אויפ'ן יודישען בית־עולם האָט זיך דאָקטאָר טוטער בע־מיהט צו האַלטען אַזוי, ווי עס פאָדערט דער דין פון אַ יודישען אַלמן. ער האָט צוטיילט אַ גרעסערע סומע געלד פאַר יודישע אָרימעלייט, פאַר אַנ'אָרים אויפ'ן בית־עולם האָט ער בעצאָהלט פיר מאָל אַזוי פיל וויפיל מען האָט פון איהם געפאָדערט, צום סאַמע סוף האָט ער זיך שוין אָבער נישט געקענט פאַסען: ער האָט אַראָפּגענומען דעם הוט, פער־שטעלט דאָס פנים מיט די הענד, זיך אַראָפּגעלאָזט אויף די קניען אויפ'ן קבר און האָט זיך יאָמער־ליך פונאַנדערגעוויינט.

אַ בעזוך ביים עקס-קייזער ווילהעלם II

דער געוו. קייזער וועגען פּראָבלעם פון אַרבייטסלאָזיגקייט

אַנני קוועגזעל דערצעהלט אין דער „נייע פרייע פּרעסע" וועגען איהר בעזוך ביים קייזער ווילהעלם אין שלאָס דאָרן. אין דער בעשטימטער שעה איז פרוי קוועגזעל געקומען אין פּאַלאַץ און בעגעגענט געוואָרען דורכ'ן קייזער אַליין, וועלכער האָט זי פאָרגעשטעלט פאַר די איבעריגע פערזאַמעלטע געסט און פאַמיליע. די פּרינצעסין הערמינא איז נישט גע־ווען אין דער היים. זי וואוינט איצט אין איינעם פון איהרע דייטשע גיטער. ביים טיש באַלעבאַטע־וועט די 12־יעהריגע פּרינצעסין הענריעטע. דער פּרינצעסין הערמינא'ס טאָכטער. ביים טיש האָבען זיך אויך געפונען דעם קייזערס לייב־אַרצט און זיין אַדיוטאַנט, אַ שוועד, גראַף האַמילטאָן.

די קליינע פּרינצעסין האָט אַכטונג געגעבען אויף דער אָרדנונג ביים טיש. דער טיש איז געווען געגרייט אייבפאַך, אָבער מיט געשמאַק, אויף דעם טישטוך און די סערוועטלעך — דער הערב פון די האָהענצאָלערנס. דער מעניו איז בעשטאַנען פון צוויי געבג. דער אַלטער צערעמאָניאַל איז אין דאָרן בעזייטיגט און מען פיהלט זיך ביים טיש גאַנ'ץ געמיטליך.

ביים טיש האָט ווילהעלם פיל גערעדט וועגען ערנסטע זאַכען און אויך געשפּאַסט וועגען קלייניגקייטען. מיט אַ בעזונדערען פערגעניגען האָט ער גע־רעדט וועגען אַרכעאָלאָגישע זאַכען: ער האַלט זיך פאַר אַ גרויסען קענער אין די פראַגען פון אַרכע־אָלאָגיע.

נאָכ'ן מיטאָג זענען די געסט איינגעלאַדען גע־וואָרען אין רויכער־סאַלאָן, וואו מען האָט די געסט סערווירט קאַווע. די קליינע פּרינצעסין האָט פאָרגע־לעגט די געסט פּאַפּיראָסען, ביי דער קאַווע האָט מען שוין נישט גערעדט וועגען אַרכעאָלאָגיע, נאָר וועגען אַקטועלע פראַגען, ווילהעלם לייקענט קאַ־טעגאָריש אָפּ די מיטטיילונג פון דער אַמעריקאַנער פּרעסע ,אַז ער האָט בדעה צו האַלטען אַ רעדע דורך ראַדיאָ וועגען אַקטועלע פראַגען, אין דער פראַגע וועגען אַרבייטסלאָזיגקייט, האָט ווילהעלם ערקלערט: „איך בין איבערצייגט אַז די אַרבייטס־לאָזיגקייט קען מען נישט לעזען אין בעזונדערע לענ דער אויף בעזונדערע אופנים. די אַרבייטסלאָזיגקייט קען נאָר ליקווידירט ווערען אין אינטערנאַציאָנאַ־לען מאַסשטאַב דורך אַ געמיינזאַמער קאָנוועניץ, ווייל דאָס איז אַ פראַגע פון דער אַלוועלטליכער עקאָנאָ־מיק".

צום סוף האָט ווילהעלם דערצעהלט אַ קאָמישע געשיכטע, ווי ער איז געפאָהרען אויף אַ מאָטאָר־שיפעל, אויף וועלכער עס איז ענטשטאַנען אַ שריפה דאָס פייער איז באַלד אויסגעלאָשען געוואָרען, אין די אַמעריקאַנער בלעטער האָבען זיך בעוויזען יענעס בעשרייבונגען פון דעם פאַל, וועלכער איז געשיל־דערט געוואָרען אַזוי, אַז ווילהעלמס שיפעל האָט זיך צוזאַמענגעשטויסען מיט אַנ'אייזבאַרג.

„די צייטונגען האָבען געשריבען — לאַכט וויל־העלם, אַז מען האָט מיך אין אַ שווערען צושטאַנד געבראַכט אין דער האָלענדישער הויפּטשטאָט זאָרן, איהר זעהט, ס'איז גענוג געווען אַז איך זאָל זיך בעווייזען אין דאָרן און דאָס זאָל ווערען אַ ...־שטאָט".

די קאָנפערענצן פאַר פעראיינהייטליכן דעם יודישן אויסלייג

ווילנע. (יט"א) ווי עס איז שוין געווען מיט־געטיילט ,וועט דעם 22־טען און 23 מאַי (שבועות) פאָרקומען אין ווילנע די אָרטאָגראַפישע קאָנפערענץ וואָס עס רופט צונויף די צענטראַל־פערוואַלטונג פון יודישן וויסנשאַפטליכן אינסטיטוט. די טאָג־אָרד נונג נעהמט אַרום אַזוינע פונקטן: 1) עפענונג און בעריכט. 2) דער היינטיגער צושטאַנד פון יודי־שען אויסלייג,3) אויסלייג אין מוסטער־אויסשפראַך, 4) פאָנעטישער אָדער קאָנווענציאָנעלער אויסלייג. 5) די שרייבונג פון העברעאיזמען, 6) איינצעלנע פראַגעס פון אויסלייג, 7) פעראיינהייטליכונג און שינויים אין דער גראַפיק ,8) אָפּשטעלצייכנס ,9) לאַטיינישע טראַנסקריפּציע, 10) אָפּשטימונג פון די רעקאָמענדאַציעס.

רעפערענטן וועלן זיין: מ. וויינרייך, יודל מאַרק ,נח פרילוצקי, ח. ש. קאַזשדאַן, ז. קלמאַ־נאָוויטש ,זלמן רייזען.

אַ ספּעציעלע דרום־אַמעריקאַנער קאָנפערענץ וועגען יודישען אויסלייג קלויבט זיך אויף דעם 8־טען מאַי אין בוענאָס איירעס ,אַ דריטע קאָנפע־רענץ פאַר צפון־אַמעריקאַ וועט אָפּגעהאַלטען ווערען אין ניו־יאָרק. די רעקאָמענדאַציעס פון די אַלע דריי קאָנפערענצן וועלן אַריינפליסען אין דער פילאָ־לאָגישער סעקציע פון „ייוואָ" און וועלן דינען פאַר אַ באַזיס ביים אויסאַרבייטען די ענדגילטיגע תקנות פון דעם איינהייטליכן יודישן אויסלייג.

—=:O:=—

פרויען פון די יוד. קאָלאָניסטען

אויסגעקעמפט גלייכבערעכטיגונג אין די קאָנטראַקטען מיט קרן־היסוד

ירושלים, (יט"א) די יודישע פרויען אין ארץ־ישראל האָבען צו פערצייכענען אַ בעדייטענדען זיג אויף דעם וועג צו דער פולער גלייכבערעכטי גונג, נאָך אַ העפטיגער קאַמפּאַניע האָבען די יוריס־טען פון דער יודישער אַגענץ איינגעשטימט אין פער שטענדיגונג מיט די פאָרשטעהער פון „הסתדרות" און יודישען אַרבייטער פרויען־ראַט צו ענדערען די קאָנטראַקטען, וואָס ווערען איצט געשלאָסען אין אַלע קאָלאָניעס צווישען די קאָלאָניסטען און דעם קרן־היסוד אין דעם זין, דאָס דער מאַן און די פרוי טרעטען אַרויס אַלס גלייכבערעכטיגטע אייגענטימער פון דער נחלה.

פאַר פיל פרויען איז דאָס נישט נאָר אַ מאָראַלי־שער זיג נאָר האָט אויך אַ גרויסע פּראַקטישע בע־דייטונג אין פאַל, ווען מאַן און ווייב צושיידען זיך צוליב טויט אָדער גט.

די מענער האָבען ענערגיש אונטערשטיצט די פרויען־רעכט אין כפר יחזקאל האָבען די קאָלאָניס־טען בעשלאָסען אַז אין פאַל ווען צוליב יורידישע טעמים וועט זיין מעגליך נאָר איין אונטערשריפט, זאָל דעם קאָנטראַקט אונטערשרייבען די פרוי.

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

נייער פאלקסבלאט

מיטוואך 6 יט אייר תרצ"א

מאי
זון-אויפגאנג 4.10
זון-אונטערגאנג 6.57

דעם 16 מאי וועט פארקומען די קרעדי-טארען פערזאמלונג פון האנדעלס-באנק

טעגליכע כראניק פון האנדעלס-גערעכט

„וולאדיסלאוו זילבערשטיין (באַרוטאָוויטש 8) און 6. שערפיען 2) האָט פאַרזאָהרען אין יולי בעקומען אַ פראלאנגאציע פון די צאָהלונגען, דער בילאַנס פון דער פירמע האָט זיך געשלאָסען מיט דער סומע פון 1.438.000 זל. ווען די געשעפטען האָבען זיך פערערגערט, האָט די פירמע בעקומען אַנ'ערלויבניש אנצוהויבען אויסגלייכס - אונטער-האַנדלונגען מיט די קרעדיטאָרען און האָט זיי פאָר-געשלאָגען צו בעצאָהלען 50 פראָצ., צאָהלבאַר אין 4 ראַטעס אין פערלויף פון 2 יאָהר. אין מערץ איז פאָרגעקומען אַ פערזאַמלונג פון די קרעדי-טאָרען, וועלכע האָבען דעם פאָרשלאַג אָנגענומען. דאָס גערעכט האָט דעם אָפּמאַך בעשטעטיגט.

* * *

פאַראַיאָהרען אין אויגוסט האָט דאָס גערעכט ערקלערט פאַר באַנקראָט מרדכי יאַנושעוויטש, (נאַ-וואָמיעסקא 8), און מ'האָט איהם אַרעסטירט אַלס ביזווויליגען באַנקראָטניק. שפּעטער האָט דאָס גע-ריכט פאַר באַנקראָט ערקלערט אויך דעם שותף וואָלף גראָס. אין יאַנואַר האָבען די באַנקראָטירטע געשלאָסען אַנ'אָפּמאַך מיט די קרעדיטאָרען, לויט וועלכען די קרעדיטאָרען זאָלען בעקומען 20 פּראָ-צענט פון זייערע חובות אין 2 יעהרליכע ראַטעס.

אין גערעכט האָט זיך אַרויסגעוויזען, אז די קרעדיטאָרען, וואָס האָבען מסכים געווען אויפ'ן אָפּ-מאַך זענען געווען קרובים פון די באַנקראָטירטע און זייערע חובות זענען געווען פיקטיווע און האָט דעם אָפּמאַך נישט בעשטעטיגט.

די באַנקראָטירטע האָבען אָנגעגעבען אַני-אַפּעלאַציע. דאָס אַפּעלאַציע-גערעכט האָט דעם אור-טייל פון היגען קרייז-גערעכט בעשטעטיגט.

* * *

דער ריכטער-קאָמיסאַר אטא אייזענבראָין האָט נעכטען בעשטימט אַלס טערמין פאַר דער פערזאַמ-לונג פון די קרעדיטאָרען פון דער באַנקראָטירטער לאָדזער האַנדעלס-באַנק דעם 16. מאַי ה. י. 9 אינ-דערפריה אין היגען קרייז-גערעכט.

אויף דער דאַזיגער פערזאַמלונג וועלען די קוראַטאָרען פון באַנקראָט, די אַדוואָקאַטען אנגער-שטיין און שטראַמאַיער אָפּגעבען אַ בעריכט, און אויב ביז צו יענער צייט וועט נישט קומען צו קיין פערשטענדיגונג צווישען דער פערוואַלטונג פון דער באַנק מיט די ענגלישע קרעדיטאָרען וועגען אָפּ-שאַפען דעם באַנקראָט פון דער באַנק, וועט מען אויף דער קרעדיטאָרען-פערזאַמלונג וועהלען אַ שטענ-וויליגע סינדיקען.

דער וועה-געשריי פון די סוחרים

צוליב'ן צו הויכען שאצען פון אומזאץ

(א) בעת די היי-יאָהריגע שאצונגען פון אומזאץ-שטייער זענען פאָרגעקומען פיל קוריאָזען מ'וואָלט אָבער נישט געוועז רעאגירט אזוי עמפּ-פינדליך אויף זיי, ווען נישט די טראַגישע לאַגע פון די סוחרים, די שטייער-אַמטען האָבען בעקו-מען אָנגעוויזען זייערע קאָנטיגענטען פונ'ם שטייער און זיי בעמיהען זיך איהם צו שאַפען. „שאצען" זיי די אומזאצען פאַר 1930 ווי ס'איז געווען אין 1929 און אָפט אפילו גרעסער (!) אזוי פאַסירען פאַלען, ווען פירמעס וואָס זענען אין 1929 י. געשאַצט געוואָרען, אז זיי מאַכען אומזאץ פון 10,000 זל. זענען איצט אָפּגעשאַפט געוואָרען אויף 24 טויזענד זל.

די סוחרים גיבען אָן אַפּעלאַציעס אויף די אויסמעסטונגען אָבער די אַפּעלאַציעס ליגען אָפּ אַמאָל יאָהרען, ביז זיי ווערען בעטראַכט און דער-ווייל קומען סעקוועסטראַטאָרען און מאָנען איין דעם שטייער, די „זאַלישקעס" א. א. וו.

אין אַלע סוחרים-פּעראיינען זענען אין צו-זאַמענהאַנג דערמיט פאָרגעקומען פערזאַמלונגען פון די סוחרים. ס'האָט זיך געהערט אַ פּערצווייפ-לונג, פיל סוחרים און האַנדווערקער האַלטען, אז ס'וועט פאַר זיי זיין געצוואונגען אַנגעזעצט אָפּצו-שיקען די פּאַטענטען און ליקווידירען זייערע אונטערנעמונגען. ס'זענען געמאַכט געוואָרען פאָר-שלאָגען וועגען אַ פּראָטעסט-שטרייק דורך שליסען די געשעפטען. צום סוף איז בעשלאָסען געוואָרען אויסצוקלויבען אַ געמיינזאַמע קאָמיסיע פון אַלע פּעראיינען וועלכע זאָל אינטערוועניר'ען אין דער פינאַנץ-קאַמער, אַז דערווייל זאָלען וועניגסטענס די אָפּשאַצונגען בעגרעניצט ווערען ביז צו די נאָרמעס פון 1929 י.

נעכטען האָט די קאָמיסיע אינטערוועניר'ט אין דער פינאַנץ-קאַמער. אַ דעלעגאַציע וועט אויך אַרויספאָהרען קיין וואַרשע און וועט דאָרט אינ-טערוועניר'ען אין פינאַנץ-מיניסטעריום און בייַ פּרעמיער מיניסטער.

באנדיט שווער פערוואונדעט אנ'אומבעקאנטען יוד

פאליציאנט שיסט אויפ'ן אנפאלער און פערוואונדעט איהם

(2) נעכטען אַרום 12 אַ זייגער בייַנאַכט האָט דער פּאָליציאַנט פון 7-טען בעצירק, פראַנטשישעק קלימאַס בעמערקט אויף וואָוועלסקא אַ לויפענדען יידען און נאָך איהם אַ שייגעץ מיט אַ מעסער אין האַנד. אין דעם מעסער-שטעכער האָט דער פּאָ-ליציאַנט גלייך דערקענט דעם געפעהרליכען באַנ-דיט יוזעף מושינסקי, 19 יאָהר אַלט פון וואַר-שאַווסקא 12, וועלכער איז ערשט מיט אַ וואָך צוריק אַרויס פון טורמע. דער פּאָליציאַנט האָט אויפגעפאָדערט מושינסקין זיך אָפּצושטעלען, דאַן האָט מושינסקי זיך געוואָרפען מיט'ן מעסער אויף איהם. דער פּאָליציאַנט האָט אויסגעשאָסען און שווער פערוואונדעט מושינסקין אין האַרץ.

דערווייל איז דער ענטלויפענדער יוד געפאַלען אין מיטען גאַס, ווי ס'האָט זיך אַרויסגעשטעלט, האָט ער געהאַט פיר שווערע וואונדען, וואָס מו-שינסקי האָט איהם געמאַכט מיט'ן מעסער. ס'איז אַלאַרמירט געוואָרען די פאָגאָטאָוויע. דער שווער פערוואונדעטער יוד איז אָפּגעפיהרט געוואָרען אין פּאָזנאַנסקיס שפּיטאָל. דער באַנדיט אין שפּיטאָל אויף דרעוונאָווסקא גאַס. דעם נאָמען פון ד'עם יידען האָט מען ביז איצט נישט געקענט פעסט-שטעלען, ווייל ער האָט קיין שום דאָקומענטען נישט געהאַט ביי זיך. צוליב די שווערע וואונדען האָט ער אויך נישט געקענט געבען קיין שום ער-קלערונגען.

אינטערווענץ וועגען קרעדיטען אויף עפענטליכע ארבייטען

(2) אַ דעלעגאַציע פון די סעזאָן-אַרבייטער איז אַרויסגעפאָהרען קיין וואַרשא און האָט דאָרט צוזאַמען מיט די דעפּוטאַטען טשטערקאַווסקי וואשקעוויטש און סענאַטאָר קאָפּטשינסקי בעזוכט דעם מיניסטער פאַר עפענטליכע אַרבייטען הוביצקי און געבעטען איהם צו בעשטימען קרעדיטען פאַרן לאָדזער מאַגיסטראַט, כדי ער זאָל קענען אָנהויבען עפענטליכע אַרבייטען אין אַ גרעסערן פער-נעהם.

די דעלעגאַציע האָט אויך בעריהרט די פראַגע וועגען „טויטען"-סעזאָן און וועגען צוריקשטעלען די נאָרמאַלע אונטערשטיצונגען פון אַרבייטסלאָזען פאָנד, וועלכע זענען פון 1. אַפּריל אָן פערקלע-נערט געוואָרען. דער מיניסטער האָט צוגעזאָגט דער דעלעגאַציע פּאָזיטיוו צו ערלעדיגען זייערע פערלאַנגען, אויף וויפיל דאָס וועט זיין מעגליך.

דער רויך פערפעסטעט די לופט אין לאדז

מ'זוכט מיטלען אונשעדליך צו מאכען דעם רויך

די סאַניטאַר-אינספּעקציע האָט אין לאָדז פאָרגענומען אַ רייה מיטלען כדי אומשעדליך צו מאַכען די לופט פונ'ם שטינקענדען און שעדליכען רויך פון די פאַבריקען. ס'זענען אַרויסגעגעבען געוואָרען פעראָרדנונגען וועגען העכער מאַכען די קוימענס, כדי אויף אַזאַ אופן צו פערהיטען די נאָהענטע וואוינונגס-הייזער; צו פערלעגען גע-דיכטע שאַטקעס אָדער אַפּאַראַטען וואָס ציהען אַריין דעם שעדליכען שטויב פונ'ם רויך.

איצט זאָלען ערשיינען וועגען דעם אַ רייה פעראָרדנונגען פון אַרבייטס-מיניסטעריום.

„די ענטוויקלונג פונ'ם רויטען קרייץ — איז דער געפיהל פאַר פערגרעסערטער זיכערקייט אין מאָמענט פון קאַטאַסטראָפע".

אזוי האָט אָפּגעשאַצט די ראָל פון רויטען קרייץ אין דער מלוכה דער הויכער פּראָטעקטאָר פון פּוילישען רויטען קרייץ — דער מלוכה-פרעזי-דענט מאָשטשיצקי. און דאָס דאַרף בעוועגען אַלע בירגער פון דער מלוכה צו מיטאַרבייט מיט'ן רוי-טען קרייץ, אַלס זיינע מיטגלידער.

שטיצט דעם רויטען קרייץ!

פערשרייבט זיך אַלס מיטגלידער!

דער יעהרליכער מיטגלידס-בייטראַג בע-טרעפט 3 זל.

באגריסונג פון „נייעם פאלקסבלאט" צום יובילוי פון בח פרילוצקי

צו דער יובילעי-פייערונג פון פערדיגסטפולען יודישען געזעלשאַפטליכען טוער, וויסענשאַפטסמאַן, שפּראַך-פאָרשער און פובליציסט, וואָס איז נעכטען פאָרגעקומען אין זאַל פון וואַרשאַווער קאָנסערוואַ-טאָריע, האָט די רעדאַקציע פון „נייעם פאָלקסבלאַט" צוגעשיקט פאָלגענדע בעגריסונגס-טעלעגראַמע:

„דעם אונערמידליכען און ערפאָלגרייכען טוער אויפ'ן געביט פון יודישען כלל-וועזען, שפּראַך און פּרעסע, שיקט די בעסטע וואונשען צום 30 יעהרי-גען יובילעי פון זיין טעטיגקייט די רעדאַקציע „נייער פאָלקסבלאַט".

פאבאר פון יאהרגאנג 1910

שבת דעם 2 מאַי האָט זיך אָנגעהויבען אין לאָדז דער פּאָבאָר פון יאָהרגאַנג 1910.

איז דער קאמיסיע 1 (זאַקאָנטנאַ 82)

דאַרפען זיך צושטעלען:

היינט, מיטוואָך דעם 6 מאַי די אַלע, וואָס זייערע נעמען הויבען זיך אָן מיט B און זיי וואוינען אויפ'ן שטח פון 3. פּאָליציי-קאָמיסאַריאַט.

מאָרגען דאָנערשטאָג 3 פּאָליציי-קאָמיסאַריאַט D. F.

פאר דער קאמיסיע 2 (אַגראָדאָווע 34)

דאַרפען שטעהן:

היינט, מיטוואָך דעם .6 מאַי A. B. G. פון 1. פּאָליציי קאָמיסאַריאַט

מאָרגען, דאָנערשטאָג 1 פּאָליציי-קאָמיסאַריאַט C. D. F. I. J. L. Ł.

פאר דער קאמיסיע 3 (אַלטע קאָשטשושקי 21)

דאַרפען שטעהן די פון קאַטעגאָריע B פון 1908

היינט, מיטוואָך דעם 6 מאַי וואָס וואוינען אין .5 פּאָליציי-קאָמיסאַריאַט A. B. C. D. E. F. G. H. Ch. I. J. K.

מאָרגען דאָנערשטאָג .5 פּאָליציי-קאָמיסאַריאַט אַלע איבריגע בוכשטאַבען.

די פּאָבאָר-פליכטיגע דאַרפען מיט זיך מיט-נעמען זייערע פּערזענליכע דאָקומענטען און די בעשטעטיגונגען, אַז זיי זענען איינגעצייכענט גע-וואָרען אין די פּאָבאָר ליסטעס.

צושטעלען דאַרף מען זיך פּינקטליך 8 פריה.

אפטייקען

היינטיגע נאכט-דיזשורען

(2) קאַספּערקעוויטש (זגערזשער 54), שימ-קעוויטש (קאָפּערניקאַ 26), זאַנדעלעוויטש (פּיעטרי-קאָווער 25), סאָקאָלעוויטש און שאָט (פּשעיאַזד 19), ליפּינעק (פּיעטריקאָווער 193), ריכטער און ראָבאָדאַ (ליסטאָפּאַד 11).

פראצעס וועגען רויב-אנפאל אויף גאלדסאבעלס קאסירער

(2) דעם 19. דעצעמבער איז אָוועגד איז דער קאַסירער פון גאָלדסאָבעלס טויש-קאַנטאָר אַרויס פון קאַנטאָר און איז אַוועק צו זיך אַהיים אויף זאַוואַדזקא 14, האַבענדיג מיט זיך אַ טעקע, אין וועלכער ס'איז געווען 50 טויזענד זלאָטיס מזומן, 70 רובעל אין גאָלד און פערשידענע ווערט-פּאַ-פּירען. אויף די טרעפּ זענען גלידמאַנען בעפאַלען 2 אומבעקאַנטע. איינער פון זיי האָט איהם מיט אַ טעמפּער כלי דערלאַנגט איבערן קאָפּ און גע-וואָלט ביי איהם אַרויסרייסען די טעקע. גלידמאַן איז געפאַלען אַ פער'חלש'טער און די רויבער זע-נען אַנטלאָפען מיט דער טעקע.

די פּאָליציישע אויספאָרשונג האָט אין אַ צייט אַרום פעסטגעשטעלט, אַז דעם אָנפאַל האָ-בען אויסגעפיהרט יוזעף קושישאַנאָווסקי און טשעסלאָוו גוסטאָווסקי און זיי זענען דעם 17. יאַנו-אַר אַרעסטירט געוואָרען אויף רוג ציגעל-גאַס און זאַכאָדניע. בעת'ן פערהער האָט גוסטאָווסקי זיך מודה געווען און ערקלערט, אַז זיין קוזין קושי-זשאַנאָווסקי האָט איהם אָנגערעדט אויסצופיהרען דעם אָנפאַל אויפ'ן רייכען „זשיד". דעם קלאַפּ גילד מאַנען האָט געגעבען קושישאַנאָווסקי. ער, גוס-טאָווסקי, האָט נאָר אַרויסגעכאַפּט די טעקע, וועל-כע ער האָט שפּעטער אַוועקגעוואָרפען אויף זאַ-כאָדניע 52. אויך קושישאַנאָווסקי האָט זיך מודה געווען.

נעכטען זענען זיי ביידע געמשפט געוואָרען אין היגען קרייז-גערעכט. קושישאַנאָווסקי האָט געלייקענט זיינע ערשטע ערקלערונגען און גע-לייקענט אַלץ.

דאָס גערעכט האָט איהם פער'משפט אויף 5 יאָהר אויסבעסערונגס-הויז און גוסטאָווסקין — אויף 3 יאָהר.

מען רעגיסטרירט אונגלויביגע

לויט די פּערפליכטענדע געזעצען, מוז יעדער בירגער זיין פערעכענט צו אַ וועלכען ס'איז גלוי-בען. די בעמיהונגען פון די פריידענקער וועגען פערערגיסטרירען זיך אַלס פריידענקער האָבען אָנ-געטראָפען אויף שוועריגקייטען. מ'פלעגט קענען אַרויסטרעטען פון דער רעליגיעזער גמינע, אָבער בעקומען אַ דאָקומענט וועגען אָנגעהעריגקייט צו די פריידענקער איז געווען אונמעגליך. לעצטענס איז אין דער הינזיכט איינגעטראָטען אַ געוויסע פערלייכטערונג און די היגע סטאַראָסטווע האָט איצט אַרויסגעגעבען די ערשטע בעשטעטיגונג וועגען אָנגעהעריגקייט צו די פריידענקער אין דער רובריק „גלויבען" וועט זיין בעצייכענט — „נישט-גלויביגער" (פּאָזאַוויזנאַניאָווי).

דער דאַזיגער דאָקומענט לויטעט:

פלוני בן פלוני געבוירען אין פּיעטריקאָוו דעם 14. אַפּריל 1895, אַ זוהן פון...... איז אַרויסגע-טראָטען פון יודישען גלויבען און האָט ערקלערט, אַז פון 15. אַפּריל 1931 געהערט ער נישט צו קיין שום גלויבען.

די דאַזיגע צייגניש ווערט אַרויסגעגעבען אויף פאַרצושטעלען זי ביים בעקומען אַ פערזענליכען דאָקומענט.

רעגיסטראציע אויף ארבייטס-לאזע אונטערשטיצונג פאר מאי

(מ) מיטוואך דעם 6 מאי וועט דער אונטערשטיצונג אפטיילונג ביים מאגיסטראט אנהויבן רעגיסטרירן אויף דרינגענדע מלוכה אונטערשטיצונג פאר מאי. די רעגיסטראציע וועט פארקומען אין לאקאל פון אונטערשטיצונגס-אמט אויף דער גאס פון 28 שיסער-פולק נומער 32 אין די שעהן פון 9 פריה ביז 2 בייטאג לויט פאלגענדן סדר:

מיטוואך דעם 6 מאי —

A B C D E F G H I J

דאנערשטאג דעם 7 מאי —

K L Ł M N O

פרייטאג דעם 8 מאי —

P R S

שבת, דעם 9 מאי —

T U W Z Ż

זי איז פערפיהרט געווארען

האט זי דערשטיקט איהר אונגעזעצליך קינד

(2) אויף קאנסטאנטינער פלעשיע האט מען געפינען א דערשטיקט קינד. די אויספארשונג, וועלכע ס'האט פארגענומען דער 4 פאליציי-קאמיסאריאט האט פעסטגעשטעלט, אז די מוטער פונ'ם קינד איז די 17-יאהריגע זאפיא קארטשעווסקא פון סרעברנא 5. זי האט זיך מודה-געווען און האט ערקלערט, אז זי איז פערפיהרט געווארען פון 36-יאהריגען אנטאני בעדנארסקי, וועלכער האט איהר צוגעזאגט מיט איהר חתונה-צו-האבען, אבער שפעטער האט זיך ארויסגעשטעלט, אז ער איז פערהייראט.

קארטשעווסקא איז אפגעפיהרט געווארען אין טורמע אויף קאפערניקא-גאס.

היט זיך פאר געפעלשטע פראדוקטען!

יעדען זומער הויבט זיך אן א וואקכאנאליע מיט געפעלשטע פראדוקטען בפרט מיט פוטער און פערש. מילכווארג. די אויפזיכטס-מאכט האט דעריבער איצט פעראָרדענט, אז אלע ארטיקלען, וואס ווערען פערקויפט אין פאקונגען מוזען האבען בעצייכענט דעם אדרעס פון דער פירמע פאר נישט אויספיהרען די פעראָרדנונג דראהט א שטראף ביז 6 וואכען ארעסט.

די ליקווידאציע פון דער היי-יעהריגער שקל-אקציע

קאמוניקאט

לויט א טעלעגראפישער בקשה פונ'ם צענטראלען שקל-קאמיטעט אין ווארשא, האט די ציוניסטישע עקזעקוטיווע פערלענגערט דעם ענטגילטיגען טערמין פאר דער ליקווידאציע פון דער שקל-אקציע ביז פרייטאג, דעם 8 ה. ח. ביז דעם דאזיגען טאג מוזען פערענדיגט ווערען די שקל-חשבונות און די געלדער אבגעשיקט ווערען אין דער צענטראלע.

דער ארטיגער שקל-קאמיטעט מאכט דעריבער אויפמערקזאם די ציוניסטישע גרופירונגען, אז זיי זענען מחויב צוצושטעלען שפעטסטענס ביז פרייטאג די איינקאסירטע געלדער פאר די שקלים צוזאמען מיט די טאלאנען. די איינגעצאהלטע סכומים נאך דעם דאזיגען טערמין וועלען נישט גענומען ווערען אין בעטראכט בעת דעם פעסטשטעלען די צאהל-דעלעגאטען צום ציוניסטישען קאנגרעס און די בעטרעפענדע שוקלים וועלען פערלירען דאס וואהל-רעכט צום קאנגרעס.

צום קאנפליקט צווישען דר. וויעלינסקי און מאגיסטראט

די קאמיסיע, וועלכע איז אויסגעוועהלט געווארען דורכ'ן סעניארען-קאנווענט פון שטאט-ראט אויף אויסצופארשען די פארוואורפען געגען די לאווניקעס קוק און איזדעבסקי, האט אפגעהאלטען איהר ערשטע זיצונג אונטערן פארזיץ פון ראטמ. הארטמאן. וויצע-פרעזידענט וויעליבנסקי, וועלכער איז אויסגעהערט געווארען אלס עדות האט ערקלערט דאסזעלבע, וואס ער האט שוין עטליכע מאל זיך ארויסגעזאגט אין זיינע אינטערוויואען.

צו דער קומענדיגער זיצונג פון דער קאמיסיע, וועלכע וועט פארקומען פרייטאג וועלען ארויסגערופען ווערען ווייטערדיגע עדות. די ארבייטען פון דער קאמיסיע קומען פאר אין געהיים. זיי וועלען דויערן אנ'ערך 2 וואכען און באכדעם וועט אויפ'ן פלענום פון שטאט-ראט אפגעגעבען ווערען א בעריכט.

היינט-פראטעסט-שטרייק אין פאביאניץ

פון סוחרים און האנדווערקער געגען צו הויכע שטייערן

אין פאביאניץ האט דער לייטער פון דארטיגען פינאנץ-אמט אויפגעשטעלט געגען זיך אלע שטייער-צאהלער מיט זיין בענעהמען זיך בנוגע זיי, און מיט די לעצטע אויסמעסטונגען פון די שטייערן. לויט זיין אפשאצונג קומט אויס, אז פיל סוחרים און אינדוסטריעלער וועלען הייי-יאהר דארפען צאהלען פון 100 ביז 600 פראצ. מעהר ווי פאראיאהרען. די סוחרים, האנדווערקער און פאבריקאנטען האבען צוזאמענגערופען א מיטינג. די יודישע און קריסטליכע סוחרים האבען זיך ביטער געקלאגט אויף זייער שווערער לאגע. צום סוף איז בעשלאסען געווארען אויף היינט, מיטוואך, צו פראקלאמירען א פראטעסט-שטרייק — אלע געוועלבער וועלען זיין געשלאסען פון 11 ביז 2 א זייגער און די פאבריקען און האנדווערקער-ווארשטאטען — א גאנצען טאג.

בע'גנב'עט אין צוג

דעם גנב ארעסטירט און די גנבה אפגענומען

(ב) נעכטען האבען 2 געהיים-אגענטען בעמערקט ווי צו אנ'עלעגאנטען הער, וועלכער איז איינגעשטיגען אינ'ם צוג, וואס געהט אפ קיין ווארשא, איז צוגעקומען דער קעניג פון די לאדזער קעשענע גנבים אבראם גינטער. ווען דער צוג האט געריהרט האט גינטער, וועלכער האט בעמערקט, אז מ'שפירט איהם נאך זיך געלאזט אנטלויפען, מ'האט איהם אבער פערהאלטען. איינער פון די געהיים-אגענטען איז אפגעפאהרען מיט'ן צוג און האט דארט פעסטגעשטעלט, אז דער בעגנב'עטער ווייסט נאך נישט, אז מ'האט איהם „בעארבייט".

אין אויספארשונגס-אמט האט מען ביי גינטערן געפונען א דייטשען פאס אויפ'ן נאמען ערנעסט יאבסט פון קעלן, 5000 דייטשע מארק און 200 דאלאר.

אין ווידזעוו איז יאבסט אויסגעשטיגען פון צוג און צוריקגעפאהרען קיין לאדז אין אויספארשונגס-אמט האט ער צוריקבעקומען זיין געלד און די דאקומענטען, דאנקענדיג די לאדזער פאליציי.

גינטערן האט מען אפגעפיהר'ט אין טורמע אויף דער קאפערניקא-גאס.

פון לעגיאן א. ב. פון פולקאווניק בערעק יאסעלעוויטש

די קרייז-קאמענדע פון לעגיאן האט נעכטען אנגעהויבען די צווייטע ווערבירונגס-באזע. ס'ווערען אנגענומען יונגעלייט פון 16 יאהר אן.

די אבסאלווענטען פון דער מיליטערישער צוגרייטונג ביים לעגיאן געניסען פון בעדייטענדע הנחות ביים שפעטערדיגען מיליטער-דינסט. גלייכצייטיג בעקומען די מיטגלידער פון לעגיאן א געזונדע מלוכה'שע און נאציאנאל-יודישע ערציהונג.

מיטגלידער ווערען אנגענומען אין דער קאנצעלאריע פון לעגיאן, סקלאדאווא 15, יעדען טאג פון 7—9 אווענד, א חוץ פרייטאג און שבת.

טעקסטיל-ארבייטער-שטרייק אין ביליץ

(2) בשעתו האבען די ביליצער טעקסטיל-אינדוסטריעלער געקינדיגט די ארבייטער און געמאלדען, אז זיי קירצען די לוינען מיט 12 פראצ. און דעם פונקט פון אפמאך, לויט וועלכען זיי דארפען צוצאהלען דעם ארבייטער פאר דער צייט פון זיין קראנקהייט די דיפערענצען פון דער קראנקען-קאסע-שטיצע, ביז צום פולען לוין.

די ארבייטער האבען פערשטרייקט. ביז איצט שטרייקען 15 פאבריקען, די איבריגע זאלען צוטרעהן צום שטרייק דעם קומענדיגען מאנטאג.

דער טעקסטיל-ארבייטער-פעראיין האט צוגעשיקט א בעריכט דער צענטראלע אין לאדז און געבעטען צו אינטערווענירען.

היינט און פאלגענדע טעג!

פרעכטיגער קלאנג-מייסטערווערק געשאפען אויפ'ן גרונד פון הולטאישען לעבען און ליבעס-אוואנטורעס פון מאגנאטען פון דעם וואונדערשענעם לאנד — — פון כשופ'דיגען טאנגא — —

דער פרעהלי-כער מאדריד

ליבעס-ראמאנס פון א יונגען מארקיז מיט א פייער-פלאמענדיגער ליידענשאפטליכער טענצערקע .·. אין די הויפט-ראלן:

Ramon NOVARRO Dorotha JORDAN

אויסער'ן פראגראם:

פרעכטיגע קלאנג-צוגאבע א.נ. „נידער מיט די טאקסובקעס"

אנהויב אין געוועהנליכע טעג 4.30 נאכמיטאג שבת, זונטאג און יום-טוב 1 בייטאג

פאפולערע פרייזען.

קופאן

אויף א יורידישער עצה

גילטיג מיטוואך, דעם 6-טען מאי

א בעקאנטער יוריסט ערטיילט יורידישע עצות פון 3 ביז 4 א זייגער נאכמיטאג אין רעדאקציע פון אונזער צייטונג, פיעטריקאווער 21.

אינטערעסענטען דארפען מיטברענגען דעם קופאן פון „נייעם פאלקסבלאט" — פון דעם זעלבען טאג. —

ערפאלג פון בערגעלסאנ'ס „דער טויבער"

אין דוד הערמאן-טעאטער

ווי מיר האבען שוין געשריבען, האט דער נייער אויפטו פון דעם בעקאנטען רעזשיסער דוד הערמאן — די אויפפיהרונג פון בערגעלסאנ'ס „דער טויבער" — געמאכט א שטארקען רושם צווישען דער יודישער אינטעליגענץ און ארבייטערשאפט.

עס איז פון אלע אנערקענט געווארען —, סיי אין ווארשא, סיי אין קראקע, און סיי איצט אין לאדז —, אז דאס רעאליזירען א ווערק פון אזא שריפטשטעלער ווי דוד בערגעלסאן, אויף דער ביהנע איז א גרויסע דערגרייכונג פון דער יודישער טעאטער-קולטור.

דוד הערמאן האט דא ווידעראמאל געהאט די געלעגענהייט זיך צו פערוועקאמענדירען אלס אויסגעצייכענטער רעאליזאטאר פון א שטייגער-און-סאציאלער דראמע, און אין א גרויסער מאס האט איהם דא צוגעהאלפען דער געראטענער אנסאמבל פון זיין טעאטער מיט יוסף קאמען בראש.

דער אנסאמבל פונ'ם דוד הערמאן-טעאטער בעשטייט איצט פון דער יונגער און פיינער דראמאטישער שוישפילערין דינה קאמען, פון דער אויסגעצייכענטער מוטער און כאראקטער-ראליסטין בת שבע, פון דער זעהר בעוועגליכער און גלייכצייטיג דיסקרעטער און אלזייטיג בעגאבטער נערה, און דער יונגישקער נאאיווער מאשא קאהאן. דער מענער-אנסאמבל ציילט אין זיינע רייהען, חוץ דעם לייטענדען טאלענטירטען אקטיאר יוסף קאמען, די גוט-בעקאנטע און פון פריהער פערוועקאמענדירטע: ז. הירשפעלד, בירנבוים, קורלענדער, י. ראקאוו, מעסינגער און אולרייך.

די אלע האבען מיט געמיינזאמע כוחות געשאפען דעם בערגעלסאן-ספעקטאקל, וואס האט ארויסגערופען ענטציקונג ביי דעם גרויסען און פייערליך-געשטימטען פרעמיערע-עולם. (ב)

היינט מיטוואך אבשידס-קאנצערט פון וויקטאר כענקין

היינט מיטוואך, 9 א זייגער אווענד קומט פאר דער געזעגענונגס-קאנצערט פון וועלט-בעריהמטען יודישען ארטיסט, הערליכער זינגער און ליבלינג פון לאדזער פובליקום דער אונפערגלייכליכע וויקטאר כענקין פאר זיין אפפאהרען קיין אמעריקא.

אומעטום ווי נאר כענקין האט אויפגעטרעטען האט ער געפייערט גרויסע טריומפען, און פשוט איבערראשט מיט זיין הערליכען ארטיסטישען טאלאנט.

צו זיין געזעגענונגס-קאנצערט האט כענקין פארגעברייט ספעציעל נאך נישט געזונגענע 25 נייע שלאגער-נומערן פון די שענסטע רוסישע און יודיש חסידישע לידער, וועלכע וועלען זיכער פערשאפען דעם צוהערער דעם אמת'ן פערגעניגען.

ראדיא-פראגראם

מיטוואך, ד. 6 מאי 1931

11,58 צייט-סיגנאל, 12,05 גראמאפאן-פליטען, 13,15 טאג-פראגראם, קינא-און טעאטער-רעפערטואר, 14,50 ראדיא כראניק (טראנסמיסיע פון ווארשא), 15,30 פארטראג פאר מאטוריסטען א. ט. „קאספראוויטש" (טר. פון ווארשא), 15,50 די ענדע פון וועלט-קריג און דאס דערגרייכען פון פוילישע אינאפהענגיגקייט, פון ד"ר וו. ליפינסקי (טר. פון ווארשא), 16,10 קאמוניקאט פאר שיפער און פישער, 16,15 פראגראם פאר קינדער און יוגענד (טר. פון ווארשא), 16,45 גראמאפאן-פליטען, 17,15 „פארוואס קענען מיר נישט מאכען קיין געלד" פון אינז. ז. קאצפראווסקי" (טר. פון ווארשא) 17,45 פאפולערער קאנצערט פון פוילישען ראדיא-ארקעסטער, 18.45 פערשידענעס, 19,10 קאמוניקאט פון לאדזער האנדעלס-קאמער. פראגראם אויף מארגען, 19,25 גראמאפאן-פליטען, 19,40 ראדיא פרעסע זשורנאל פון ווארשא, 20 טראנסמיסיע פון אינטערנאציאנאלען קאנצערט פון לאנדאן, 22,10 איבע זיכט פון די גייסטע ביכער-אויסגאבען פון פראפ. ה. מאשטשיצקי (טר. פון ווארשא), 22,25 „פ.א.ט."-וועטער-פאליציי-און ספארט-קאמוניקאטען, לייכטע און טאנץ מוזיק פון ווארשא.

מוזיקאלישע נאטיצען

לעצטע קאנצערטען

עריקא מאריני...

ווי פון זון-שטראהלען בעגאסען לייכט איהר קונסט. פון א וואנדער- און וואונדער-קינד האט זיך אויסגעשאלט א סטאבילע ערנסטע קינסטלערין, וועלכע צויבערט מיט איהר זיסען טאן מיט ברילירענדער טעכניק, מיט זעלטענער מוזיקאלישער פראזירונג און מיט א פייער-שפריצענדיגען טעמפעראמענט. אין אלע קאמפאזיציעס פון פראגראם, סיי אין די קלאסיש-עלטערע (ווי פוגנאני, טארטיני) סיי אין ביי אלטע (ווענאווסקי) מאלט די קינסטלערין רייצענד שעהנע בילדער און רופט ארויס בעגייסטערונג און שטורמדיגע אפלאדיסמענטען ביי די צוהערער.

* * *

אנ'איבערראשונג האט אונז געבראכט דער כאר-קאנצערט פון ניי-געגרינדעטען געזאנג-פעראיין „שיר", אונטער דער לייטונג פון בעקאנטען דיריגענט י. פיוווישיס.

א גרויסער כאר מיט גוטע פרישע שטימען, האט אויסגעפיהרט די ביי אונז אלבעקאנטע „מרים'ס זיג-געזאנג" פון שובערט, אזוי פלאסטיש, ריטמיש, מיט אלע גוטיגע ניואנסען, ווי מ'הערט עס זעלטען ביי אנ'אמאטארען-כאר. דער פיגורירטער שלוס איז געווען בעזונדערס גלאנצפול און ווירקזאם.

זעהר ליבליך און אויסדרוקספול האט די סאלאס געזונגען פרל. קראפיווניק. ליבליך-אונשולדיג אין די רוהיגע שטעלען ווי באר א יונג-פרוי קען עס זיין, אויסדרוקספול-גרויזאם אין די דראמאטישע שטעלען, ווי א נביאה. איהר נישט צו גרויסע שטימע קלינגט און פערבינדט זיך שעהן. און גאר צום שלוס האט זי בעוויזען אויך די הויכע צע. איהר געזאנג האט בעציהרט דעם אנסאמבל-כאר.

כ'האב ליידער נישט געהאט דעם פערגעניגען אויסצוהערען דעם גאנצען קאנצערט און קען נאר פערצייכענען דעם גרויסען איינדרוק, וואס די אויסגעצייכענטע אויספיהרונג פון ניי-געגריינדעטען כאר האט געמאכט אויף אלעמען אין שובערטס כאר-ווערק.

* * *

אונזער פילהארמאניע-ארקעסטער האט ווי יעדעס יאהר פייערליך פערענדיגט דעם קאנצערט-סעזאן מיט דער 9. סימפאניע פון בעטהאווען, מיט דעם הערליכסטען ליד פון אלע צייטען און דורות, אין וועלכען דער גרויסער מענשען-גייסט האט אזוי געטליך בעזונגען די גרעסטע מתנה — די פרייד.

אויסצופיהרען די „ביינטע" לויט איהר געביאלען אינהאלט איז נאר ראוי גרויסער קינסטלער. אזא גרויסער קינסטלער איז אהן א ספק — אסקאר פריעד, ווי בעטהאווענס געניוס שטראהלט א רויס פון ווערק, אזוי שטראהלט ארויס און דרינגט אריין פריעדס קינסטלערטום אין ארקעסטער. דעמזעלבען ארקעסטער, פון וועלכען אהן א פריעד וואלטען מיר קיינמאל נישט געהערט אזא צוזאמענשפיל און אזא ניואנסירונג. ס'איז גענוג צו דערמאהנען (א חוץ דער אויספיהרונג פון די ערשטע 3 טיילען פון ווערק, וואס זענען געווען א מייסטער-לייסטונג) דעם אין ליידען געבוירענעם פרייד-מאטיוו און אנהויב פון 4. טייל, וואו די טשעליסטען און קאנטראבאסען שפילען אין אזא קוים הערענדען פיאניסימא, כדי צו האבען א בעגריף, וואס פאר א מייסטער פריעד איז און ווי ווייט ער סוגעסטירט דעם ארקעסטער.

אבער גראד דער 4. טייל, וואו דער טיטאן פיהרט ארייין געגען אלע פארם-טראדיציעס די מענשליכע שטים, כדי אויסצודריקען מעכטיגער די ברכה פון פרייד, האט אונז ווייניג פרייד פערשאפט.

— די מענשליכע שטימען, — די סאליסטען — האבען גאר קיין שטימען נישט און מיט אויסנאהם פון 2 סאליסטען פיהלען זיי אפילו נישט קיין טאקט.... דערפאר האט דער „הזמיר"-כאר געזונגען ריין, ריטמיש און זיכער. ווען דער כאר איז נישט געווען אזוי שטארק, ווי אין פאריגען יאהר, ערקלערט זיך דאס דערמיט, וואס די בעסטע שטימען פונ'ם אמאליגען „הזמיר"-כאר זענען איצט נישטא. און עס איז טאקע צו בעוואונדערן, וואס אהן די אמאליגע גוטע שטימען, אז אין א קורצער צייט אין „הזמיר" אונטער דער ענערגישער לייטונג פונ'ם יונגען דיריגענט ה' העבריק יאבלאן געשאפען געווארען א גרויסער כאר, וועלכער איז אומשטאנד געוועזן אזוי זיכער און ריין צו זינגען די שווערע פארטיען פון בעטהאווענס 9. סימפאניע און געזאגט אפילו די זכיה צו הערען לויב און אנערקענונג פון אזא מייסטער-דיריגענט ווי ס'איז — אסקאר פריעד.

D—ski

קאנפערענץ וועגען רעגולירען די כשרות-פראגע אין ניו-יארק

נ י ו - י א ר ק, (יט"א) דא איז אפגעהאלטען געווארען א קאנפערענץ געווידמעט דער רעגולירונג פון דער כשרות-פראגע אין ניו-יארק. די קאנפערענץ איז צונויפגערופען געווארען פון דער „אגודת הקהלות שומרי אמונה", צו וועלכער עס געהערען איינינע הונדערט שולען, חברות און לאנדסמאנשאפטען. ארום פופציג ארגאניזאציעס האבען געשיקט דעלעגאטען, חוץ דעם זענען געקומען פערטרעטער פון אנדערע ארגאניזאציעס ווי פון דער „יאנג איזראעל" און אנדערע.

געעפענט די קאנפערענץ האט ה' יעקב שפירא, דער פרעזידענט פון דער „אגודת הקהלות שומרי אמונה". דעם פלאן ווי אזוי אפצושאפען דעם תוהו-ובוהו אין ניו-יארקער כשרות האט רעפערירט ה' גרינוואלד, וועלכער האט געשילדערט די פערשידענע שווינדלערייען און הפקרות'ן, וואס געהען אן אין פערבינדונג מיט כשרות.

הרב קאפלאן און אנדערע רעדנער האבען אנגעוויזען, אז ווען עס זאל זיך איינגעבען צו ברענגען ארדנונג אין דער כשרות-פראגע, וואלט מען געקאנט איינשפארען יעדען יאהר 9 מיליאן דאלאר, וואס ווערען פעושווענדעט דורך דער כשרות-הפקרות און אז מיט דעם געלד וואלט מען געקאנט אויסהאלטען אלע ישיבות, תלמוד-תורות און אנדערע אינסטיטוציעס, וואס ראנגלען זיך פאר זייער עקזיסטענץ און די רבנים, וואס האבען נישט פון וואס צו לעבען.

צום סוף איז געוועהלט געווארען א קאמיסיע פון 7 פערזאן, כדי צו בעטראכטען דעם פארגעשלאגענעם פלאן און מאכען די נויטיגע ענדערונגען און פערבעסערונגען.

די אנטי-איטאליענישע אקציע פון די אראבער

י ר ו ש ל י ם, (יט"א) די אראבישע אקציע געגען דער איטאליענישער מאכט אין טריפאליס נעמט אן אלץ ברייטערע פארמען. די פראטעסט-אקציע ווערט אויך פערשפרייט געגען דער פראנצויזישער אדמיניסטראציע אין צפון-אפריקא און עס ווערט ארויסגערוקט דער לאזונג פון בעפרייען דעם פיהרער פון ריפענער-אויפשטאנד אבדול-קרים.

שטורמישע אראבישע פראטעסט-פערזאמלונגען זענען צוו. אגד. אפגעהאלטען געווארען אין שכם און דמשק. די פערזאמעלטע האבען אויסגעדריקט זייער סימפאטיע פאר דעם פיהרער פון אויפשטאנד געגען איטאליען אמאר מוקטאר און עס ווערט אויך דורכגעפיהרט א געלד-זאמלונג לטובת די אויפשטענדער.

די אראבישע עקזעקוטיווע האט איבערגעגעבען דעם הויך-קאמיסאר א פראטעסט געגען די מוזולמענער-פערפאלגונגען אין טריפאלי און האט געבעטען איבערצושיקען דעם פראטעסט צו די געהעריגע אינסטאנצען.

אונגארישע רעגירונג געגען קאלענדאר רעפארם

ב ו ד א פ ע ש ט (י.ט.א.) די אונגארישע געזעלשאפט פאר אויסלאנדס פאליטיק האט זיינערציים געשאפען א קאמיסיע צו בעטראכטען דעם פראיעקט פון קאלענדאר רעפארם.

נאך לאנגע פארשונגען איז די קאמיסיע געקומען צום אויספיהר, אז דער אונגארישער רעגירונג קען עמפפעהלט ווערען צו שטיצען בלויז אזא קאלענדאר-רעפארם, וואס בעדראהט נישט די סטא־בילימעט פון לאנד און די רעליגיעזע אנשויאונגען פון וועלכער עס איז רעליגיעזער געמיינשאפט. די ראדיקאלע מאדיפיצירונג פון קאלענדאר איז, לויט דער מיינונג פון אונגארישען קאמיטעט, בכלל נישט צוועקמעסיג אין איצטיגען מאמענט. העכסטענס קען זיך האנדלען וועגען פיקסירען די בעוועגליכע יום-טובים.

קליינער פעליעטאן

אראפ א קלאפאט

אט וועגען אזא זאך זעהט איהר וועט איהר אליין אויך זאגען אז ס'איז לאו מלתא זוטרתא. ס'איז א ענין אויף נישט מיט'ן האנד אוועקצומאכען, און ס'איז טאקע כדאי אין די גאזעטען צו שרייבען.

איך געדענק, ווען איך בין נאך אין חדר געגאנגען, האט דער רבי מיט מיר געלערענט דקדוק פלעג איך די גרעסטע צרות אויסשטעהן, ווען איך האב פערביטען פון נקבה אויף זכר, אדער פון זכר אויף נקבה. פאר אזא חטא, האט מיר דער רבי קיינמאל נישט מוחל-געווען און נישט איין מאל האב איך דערפאר געקראגען געריסען פאר די אויערען, קומט זיך היינט צוגעהן דער פראפעסאר שטיינאך און רעכענט זיך גאר נישט דערמיט, וואס דאס איז געגען די געזעצען פון דקדוק, און ער נעמט א זכר און מאכט איהם פאר א נקבה, ער נעהמט א נקבה און מאכט פון איהר א זכר און מיינט נישט אז ער מאכט דאס גאר אין דער לופט מיט טרוקענע ווערטער, נאר טאקע בפועל ממש אט אזוי ווי איהר קאנט אייך דאס פארשטעלען און איז נאך דערביי א פיינער מענש און קריגט נאך דערפאר א מנה יפה און א שעהנעם יישר כוח יא, צו אלץ דארף מען האבען דאס ביסעלע הצלחה, איהם, דעם פראפעסאר שטיינאך געהט עס אפנים פיל בעסער ווי ס'איז מיר נישט פאר הייבט געדאכט געגאנגען אין חדר...

אבער ווי געפעלט אייך די מעשה גופא דער אויפטו פון דעם פראפעסאר?

א שעהנע מעשה הא?

און הלמאי זאל איך זאגען, מיר געפעלט זי אויך זעהר גוט, ס'איז דאך באמת גאר א פיינער איינפאל און טאקע פאר איינוועגס אויך א גליק, א ישועה פאר דער מענשהייט, ראשית וועלען זיין ארויס פון דער מאדע אלטע פערזעסענע מיידלעך, גאר פשוט: א מיידעל וועט זעהן, אז זי איז שוין א רעכט ביסעל איבער די שלושים און קיין חתן קלעבט זיך צו איהר נאך אלץ נישט צו, וועט זי זיך אריבערכאפען צו איהם צום פראפעסאר שטיינאך הייסט עס, און וועט זיך לאזען מאכען פאר א יונגעל און פטור אנ'עסק, אראפ א קלאפאט פון קאפ מיט דעם זוכעניש און יאגעניש נאך חתנים... און אפשר טאקע אז די יונגלעך וועלען זעהן, אז די מיידלעך קאנען אויך בעווייזען דעם זעלביגען קונץ וואס זיי וועלען זיי ווערען אויס יחסנים...

און בכלל וועט אויפהערען די אהן אויפהער מחלוקת'ן צווישען מאן און ווייב און במילא וועט אויך אויפהערען דער פלאג פון ווארפען זיך מיט ווארגעל-העלצער און צום סוף גט'ן זיך, אט נעהמט למשל, אז עס וועלען חתונה האבען א בחור מיט א מיידעל, וועלען זיי צווישען זיך אפמאכען ביז א געוויסער צייט זאל ער זיין דער מאן און זי — דאס ווייב און דערנאך זאל ער זיין דאס ווייב און זי — דער מאן, עטליכע מאל וועט זי ליגען אין קינפעט, און עסען יאכלעך מיט עוף און ער זאל אויסגעריסען ווערען און עטליכע מאל וועט ער ליגען אין קינפעט און עסען יאכלעך מיט עוף און זי וועט אויסגעריסען ווערען... א פאר צענדליג יאהר וועט זי פאהרען אויף דאטשע און ער וועט בלייבען אין שטאט און אויסגעריסען ווערען און א פאר צענדליג יאהר וועט ער פאהרען אויף דאטשע און זי וועט בלייבע דאין שטאט און אויסגעריסען ווערען... און אזוי ארום וועלען א פאר-פאלק זיך אויסלעבען די יאהרען אין נחת און אין צרות בישט האבענדיג קיין טענות איינער צום צווייטען... און דאס אלץ וועט געטון ווערען מיט דער הילף פון פראפעסאר שטיינאכ'ס המצאה אז ער וועט ווייזען זיין בייעם קונץ.

וואס דארפט איהר מעהר, אפילו ביי די איצטיגע קהלה-וואהלען אז איין צד וועט זעהן אז ער האלט שמאל, אז ער האט ווייניג שטימען וועלען זיי בעהמען זייערע ווייבער און טעכטער און וועלען זיי אוועקשיקען צום פראפעסאר שטיינאך אפאינגלען זיי, וועלען זיי דאך במילא קריגען וואהל-רעכט און די סיטואציע איז געראטעוועט.

וואלט דאך דאכט זיך אלץ גוט און שעהן געווען, איז אבער, ווי יזאגט דאס א ווערטעל: „ס'איז נישטא קיין זיסער כוס אהן א ביטער [illegible]". און דער שוואר-פונקט פון דעם ענין איז, וואס די מענער זענען דאך געוואוינט צו מאכען די ברכה אין דאוונען „שלא עשני אשה", און די ווייבער „שעשני כרצונו". ביי אזא סימאטאכע, ביי אזא עולים ויורדים-דיגע שטימונג וועלען זיי נאך חלילה געשטרויכעלט ווערען און מאכען א ברכה לבטלה, וועלען זיי טאקע יעדערער ביים מאכען די דאזיגע ברכה, זיך מוזען גוט קאנטראלירען... זיין א מכ"פש במעשים...

שר של אש.

אויטאגענישע שווייסונגען
מעטאל-באארבייטונגען
שלאסעריי-ארבייטען
מאשינען-טיילען
פיהרט אויס ביליג

J. REDER, Łódź
קאנסטאנטינער 11/13
(רוג זאכאדניא)

לאדזשער יודישער קאמעראל-טעאטער
אלעע 1-טער מאי 2. (גיי רעמאנטירט) דירעקטאר דוד צעלמייסטער.
גאסטשפילן פון דוד הערמאן-טעאטער
מיט'ן אנטייל פון פרעמיער פון דער ווילנער טרופע
יוסף קאמען
היינט, מיטוואך, דעם 6-טען מאי און אלע ווייטערדיגע טעג
פרעמיערע „דער טויבער" פרעמיערע
דראמע אין 3 אקטען פון דוד בערגעלסאן.
ס'שפּילען:
שמעון בוק — זלמן הירשפעלד
פרוי בוק — בת-שבע
מענדעל, זיין זוהן — מיכאל מעסינגער
יאסעלע באבעס — יחיאל ראקאוו
טויבער — יוסף קאמען
אסתר זיין שוועסטער — דינה קעני שולין, א דינסט — דור בירובוים
ליזע א יונגער ביי בוק — רבקה נערה
[illegible] — באשע קאהאן
גאדזירעטעל — יעקב קורלענדער
נבאי'טע — באשע קאהאן
1-טער מעהל סוחר — דוד אזלריך
2-טער מעהל-סוחר — [illegible]
ארבייטער, סוחרים, פאלק צ"י
אינסצעניזאציע און רעזשי: דוד הערמאן. מוזיק: פראפ. שפערבער.
דעקאראציעס און קאסטיומען: יוסף שליוניאק. אדמינ. לייטער: א. נאריעלאוו.
בילעטען צו בעקומען אין קאנדיטאריי פון ה' ראשגאלד (פיעטרקאווער 38)
און פון 6 א זייגער אין אוונד אין דער קאסע פון טעאטער.

דער „פוילישער שטערן"

25)

סענסאציאנעלער ראמאן פון דעם וועלט-קריג

הארי איז ארויס פון וואגאן, און זיך פלוצים דערמאהנט אין זיין מיליטער-אנצוג: וואס איז מיט דעם געווארען?

ער איז אריין צוריק איבעווייניג און איהם אנגעהויבען צו זוכען, אבער ער האט אפילו פון איהם קיין שפור נישט געפונען.

— איך האב פאר אייך א בריף, — האט זיך אפגערופען דער פערשוין אינ'ם הארטען קאפעלוש, דערלאנגענדיג הארי'ן א קאנווערט.

ביים איינגאנג איז געשטאנען אנ'אויטאמאביל.

דער מאטאר האט שטארק געוישט, אנמאכענדיג א טומעל אין דעם גרויסען פערשלאפענעם פלאץ.

הארי האט צוגעווארט ביז דער שאפער איז ארויסגעפאהרען אויפ'ן גלאטען אספאלטענעם וועג, און אויפגעעפענט דעם קאנווערט.

אין דעם דאזיגען קאנווערט איז געלעגען א בריף און א קליין שליסעלע:

„ווען איהר וועט קומען אינ'ם הויז, וואו מען וועט אייך אפשטעלען, — האט ער איבערגעלייענט — וועט איהר דארט פערבלייבען, ביז איהר וועט בעקומען נייע אינסטרוקציעס. אייער פרייע צייט וועט איהר ווידמען אויף שטודירען די דאקומענטען, וואס איהר וועט געפינען אין טישעל, ביי דער בעט. כל זמן איהר וועט זיצען אין דער היים, דארפט איהר נישט מורא האבען אז מ'וועט אייך דערקענען"...

ווייטער זענען געווען געבראכט פערשידענע וויכטיגע אינפארמאציעס און אנווייזונגען, וועלכע האבען געזאלט צוהעלפען הארי'ן אין דורכפיהרען זיין ראליע.

ווייטער האט ער געלייענט:

„די דינסט מארטא איז א האלב-בלינדע זקנה און א זעהר נארישע פרוי, דער וועכטער דזשאן היל ווייזט זיך כמעט קיינמאל נישט. פאר זיי ביידע בעדארפט איהר זיך נישט צו שרעקען. זאגט אז איהר זענט צוגעקיהלט און בעמיהט זיך נישט ארויסצוגעהן פון שלאף-צימער... און פאר קיין פאל גייט נישט ארויס פון שטוב כל זמן איהר וועט נישט בעקומען די ערלויבניש!"

די לעצטע פראזע איז געווען צוויי מאל אונטערגעשטראכען.

די נאכט איז געווען א פינסטערע.

דער הימעל האט זיך פערצויגען מיט שווערע וואלקענס, און ס'האט אנגעהויבען צו טראפען א רעגען.

שנעל איז דער אויטאמאביל געפאהרען פאר-אויס.

לכתחילה האט הארי געפרובט מיט'ן שכל דערגיין אין וואס פאר א געגענד ער געפינט זיך, אבער ער האט שנעל פערשטאנען, אז ער וועט דא גארנישט אויפטון אין דער היגזיכס, האט ער זיך אנגעלעהנט אין די ווייכע קישענס פון אויטא און איז שנעל איינגעשלאפען.

איהם האט זיך געחלומט, אז ער שווימט איבערן לאמאנש, און אויפגעוועקט האט איהם א שארפער ווינט, וואס האט א שניט געטון איבער'ן פנים.

דער שאפער איז געשטאנען ביים אפענעם טירעל פון אויטא:

— מיר זענען געקומען, מיסטער.

הארי איז ארונטערגעגאנגען, שווער בעוועגענדיג מיט די גלידער.

ארום איז געווען אזא חושך, אז ער האט נישט געזעהן נישט קיין הויז און נישט קיין טויער.

אונטער די טריט אבער האט ער געשפירט די קליינע שטיינדעלעך, און פון א ביסעל ווייטער האט ער געהערט דעם רויש פון וואסער אין א טרויב.

מאכענדיג א שריט פאראויס האט ער אנגעטראפען אויף א בריקעל.

אין דעמזעלבען מאמענט האט הינטער זיין רוקען א בלינצעל געטון דער שיין פון די אויטאמאביל-לאמטערנעס און דער אויטאמאביל איז שנעל פערשוואונדען.

הארי האט א רוף געטון דעם שאפער:

אויפ'ן שוועל פון נייעם לעבען האט ער זיך אינסטינקטיוו געוואלט אנכאפען אין דעם לעצטען וואס האט איהם פערבונדען מיט דער פערגאנגענהייט.

דער שאפער אבער האט איהם נישט געהערט אדער נישט געוואלט הערען: דאס רוישען פון מאטאר איז פערשוואונדען אין דער שטילקייט.

הארי איז געבליבען אליין.

אויף א ווילע האט איהם זיין דרייסטקייט פערלאזט.

ער האט געהאט חשק נעהמען אנטלויפען און אויסבעהאלטען זיך אין דער פינסטערניש פון דער נאכט.

געראטעוועט האט איהם זיין געפיהל פאר הומאר, וואס האט איהם נישט פערלאזט אפילו אין די שווערסטע מינוטען פון זיין לעבען.

„מ'דארף רעכענען, אז איך דארף ווערען שטארק אין כעס, וואס מ'עפענט מיר נישט אזוי לאנג, — האט ער בעשלאסען ביי זיך — וואו איז בעלם געווארען די דינסט. א שלאג זאל זי טרעפען?.... צום טייוועל! איך וועל קלינגען אזוי לאנג ביז איך וועל נישט אפרייסען דאס גלעקעל".

דער דאזיגער געדאנק האט איהם פרעהליך געמאכט.

ער האט א שטארקען ציה געטון דאס גלעקעל.

אין דעמזעלבען מאמענט האט זיין אויער אויפגעכאפט דעם ווייטען אפקלאנג פון שריט.

פון דער שפארע הינטער דער טיר האט זיך ארויסגעריסען א פאס ליכט, און אנ'אלטער ווייבערישער קול האט שנעל אויסגעשריגען:

— איך גיי שוין, מיסטער בעלמאנד! איך גיי שוין, מיסטער!

דאס שליסעל האט זיך א דריי געטון אין שלאס און אויף דער שוועל איז ערשינען אנ'אלטע פרוי אין א פוכענעם טוך.

זי האט זיך בעמיהט מיט די אויגען [illegible] דרינגען די פינסטערניש:

— וואס מאכט מען מארטא? — האט זיך הארי אפגערופען ארייןקומענדיג אין הויז.

די אלטע האט געהאלטען אין די הענד א לאמפ און בעלויכטען דעם קארידאר.

דורך דער אפענער טיר, אין סוף קארידאר האט זיך געזעהן דאס בעלויכטענע שכנותדיגע צימער.

ביז מארטא האט בעוויזען פערשליסען די דרויסען-טיר איז הארי אריין אין בעלויכטענעם צימער.

דאס איז געווען אנ'ארבייטס-קאבינעט מיט ביכער-שרענק ביי די ווענט.

אויף א טישעל לע"ם א קליינער קרעטאנענער סאפקע איז געשטאנען א נידעריגער לאמפ.

אויף דער דאזיגער סאפקע איז געלעגען און געשלאפען די טענצערין נור-על-דין.

(פארטזעצונג קומט).

אין די נייע און אלטע קבוצות פון די יודישע ארבייטער אין ארץ-ישראל

(רייזע-איינדרוקען)

פון הלל ראגא

די שווערסטע פראבלעמען, וואס שטעהען פאר א קבוצה אין די ערשטע יאהרען פון איהר עקזיסטענץ, טראגען א ריין מאטעריעלען כאראקטער. די קבוצה איז נאך דאמאלסט ארים און אונערפאהרען. זי דארף זיך ערשט איינשאפען א שטיקעל הויז, א דאך איבערן קאפ. זי האט פאר זיך א נייעם באדען און זי דארף ערשט אויסגעפינען צו וואס ער טויג יא און צו וואס ער טויג נישט, וועלכע פראדוקטען מען מעג זייען און וועלכע מען טאר נישט. זי דארף זיך לערנען נייע מלאכות און מוז, פערשטעהט זיך, צאהלען רבי-געלד.

די מענשליכע פראבלעמען ווערען דאמאלסט אין די ערשטע יאהרען, נישט גענומען זעהר ערנסט. ערשטענס, זענען די מאטעריעלע פראבלעמען וויכטיגער און בילכער.

אנדערש איז אבער אין די שפעטערדיגע יאהרען, ווען די קבוצה ווערט עלטער און איינגעפונדעוועט. דעמאלסט פערנעמען שוין די מענשליכע פראבלעמען דעם ערשטען פלאץ. און אפט איז אויך די פראבלעמען שווער אנ׳ענטפער צו געפינען.

אין דער קבוצה מוז יעדער איינציגער ארבייטען, מאן און פרוי, יונג און אלט. שטעלט זיך דאס פראבלעם ווי אזוי געפינט מען פאר יעדען די פאסיגע מלאכה? די מעהרסטע ארבייטען אין א דארף-ווירטשאפט זענען פיזיש שווער און די בעדינגונגען, אונטער וועלכע די ארבייטען ווערען געטון, מאכען די לאסט נאך שווערער. פאר די עלטערע און די שוואכערע איז אונמעגליך אויסצוהאלטען. און צווישען די פרויען זענען אויך פערהאן א היבשע צאהל, וואס האבען נישט אויף דעם די נויטיגע כוחות. אוועקשיקען די מענשען קען מען נישט, ווייל זיי געהערען דאך צו דער קבוצה. מאנכע פון זיי זענען טאקי שוואך און קראנק געווארען ארבייטענדיג פאר דעם אויפבוי פון דער קבוצה. די פרויען, אפילו די יונגערע צווישען זיי, זענען פערהייראט און האבען דארטען זייערע מענער און קינדער. עס קען קיין רייד נישט זיין, אלזא, פון אויסבייטען די מענשען אויף אנדערע. די קבוצה מוז פאר זיי געפינען ארבייט.

און א צווייטע פראבלעם איז פערהאן, וועלכע איז נאך א סך שווערער ווי די.

די ווירטשאפט ענטוויקעלט זיך. עס ווערען געמאכט נייע אונטערנעמונגען. מען פראבירט זייען נייע תבואות אדער פלאנצען נייע פרוכט-ביימער, אמאל גיט זיך איין, אמאל נישט. צו דינגען ארבייטער ארויסצוהעלפען טאר די קבוצה נישט, און אריינעמען נייע מיטגלידער, איידער זי ווייס בעשטימט צי די נייע אונטערנעמונגען וועלען זיך איינגעבען, טאר זי אויך נישט, ווייל אויב די אונטערנעמונג וועט זיך ארויסווייזען פאר א דורכפאל, וועלען דאך די נייע מענשען נישט האבען וואס צו טון און זיי וועלען פאלען צו לאסט.

ווי אזוי ווערען אט די שווערע פראבלעמען געלעזט?

קיין פולקאמענער ענטפער איז נאך נישט געפונען געווארען. עס איז אבער זעהר אינטערעסאנט צו בעקענען זיך מיט די פראבען וואס ווערען געמאכט דעם ענטפער צו געבען.

איין וועג איז אריינצוברענגען אזוינע נייע אונטערנעמונגען צו וועלכע עס פאדערט זיך נישט צופיל פיזישע אנשטרענגונגען. אין דעם פרט איז געמאכט געווארען בעדייטענדער פארטשריט. יעדע קבוצה האט איצט א גאנצע רייהע פון ווירטשאפטליכע צווייגען, מיט וועלכע די פרויען און די שוואכערע אדער עלטערע מענער פערנעמען זיך, און מאנכע פון די צווייגען בעצאהלען זיך זעהר גוט, טראגען אריין בעדייטענדע פראפיטען. צו דער גרופע געהערט די הינער-צוכט, די בוימער-שולע, די בלומען-גערטנער און אזוי ווייטער.

א צווייטער מיטעל איז „ראציאנאליזאציע", משוטער געזאגט, דער געברויך פון מאשינען. מען זעהט צו קריגען טראקטארס, שנייד-מאשינען, דרעש-מאשינען, א מאשין פאר מאלען די תבואה און אזוי ווייטער. דאס שפארט אן כוחות אי צייט. עס קענען דערביי ארבייטען שוואכערע און אין פאל פון קראנקהייט קען מען די ארבייט אפלעגען אויף שפעטער. די צרה מיט דעם מיטעל איז נאר, וואס עס פאדערט זיך צו איהם א סך געלד, און דאס פערמאגען די קבוצות פארלויפיג זעהר ווייניג, אדער טאקי גאר נישט. זיי מוזען אנקומען צו דער הילף פון קרן היסוד. אדער קריגען ערגעץ א הלואה, און נישט אלעמאל געלינגט עס זיי די שטיצע צו בעקומען.

עס איז דא א דריטער מיטעל, וועלכער איז פילייכט נאך נישט אזוי זיכער און ווירקזאם ווי די דערמאנטע צוויי. ער איז אבער פון גאר פון גרויסער וויכטיגקייט פאר דעם גאנצען אידעאל פון צוזאמענלעבען, פאר דער צוקונפטיגער ענטוויקלונג פון דער קבוצה-אידעע אין פאלעסטינא.

דער מיטעל ווערט בעצייכענט מיט דעם נאמען „קבוץ המאוחד".

ביז איצט האב איך גערעדט וועגען קבוצות, וועלכע גיבען זיך אפ אינגאנצען מיט לאנדווירטשאפט; קבוצות, וואס געפינען זיך אינגאנצען אין דארף. עס זענען אבער אויך פערהאן קבוצות, וואס בעשטעהען אין גאנצען פון לוין-ארבייטער און אויך קבוצות וואס זענען געמישט (אין וועלכע די מיטגלידער גיבען זיך אפ טיילווייז מיט לאנדווירטשאפט און טיילווייז מיט לוין-ארבייט).

אלע קבוצות שטרעבען צו לעבען אין גאנצען פון אנ׳אייגענער ווירטשאפט אין דארף. אבער ביז זיי ערייכען זייער ציל געהען אמאל פארביי עטליכע יאהר. לעבען זיי דערווייל אין א קאמונע אלס גאנצע אדער האלבע שטאט-ארבייטער.

לאמיר געבען א פאר ביישפילען ווי אזוי די ארבייט פון „קבוץ המאוחד" ווערט אנגעפיהרט אין דער ווירקליכקייט.

א דארפישע קבוצה האט געדארפט בויען א נייעם שפייכלער פאר תבואה, גראד דאן זענען איהרע אייגענע סטאליערס נישט געווען אימשטאנד די ארבייט צו מאכען. האט זי זיך געווענדעט צו א שוועסטער קבוצה אין א נאהנטער שטאט און יענע האט אריינגעשיקט די נויטיגע צאהל מענשען פון איהר קערפערשאפט, וועלכע האבען די ארבייט געמאכט.

די שטאטישע קבוצה האט נישט בעקומען קיין געצאהלט פאר דער ארבייט, וואס איהרע מיטגלידער האבען געמאכט פאר דער שוועסטער-קבוצה אין דארף. עס פערשטעהט זיך, אז די צייט, וואס די מענשען האבען געארבייט, האבען זיי אין דער דארפישער קבוצה געלעבט גלייך מיט די דארטיגע מיטגלידער. ווען זיי זענען פארטיג געווארען, זענען זיי אפגעפאהרען צוריק אהיים.

און אט איז א צווייטער ביישפיל. א שטאטישע קבוצה האט בעקומען א שטיק באדען אנצופאנגען א דארפישע ווירטשאפט. אזוי ווי אלע איהרע מיטגלידער זענען געווען גרין אין פארמעריי, האט זי זיך געווענדעט צו א שוועסטער-קבוצה אין א דארף און די דארפישע קבוצה האט געשיקט עטליכע מענשען זיי זאלען דארטען העלפען מאכען די נויטיגע איינריכטונגען. און עס פערשטעהט זיך אויך, אז די מענשען האבען געטון די ארבייט פריי. נישט זיי און נישט זייער קבוצה האבען בעקומען בעצאהלט פון דער שוועסטער-קבוצה וועמען זיי האבען געדינט.

די קבוצות, וואס זענען פעראייניגט אין דעם „קבוץ המאוחד" בעטראכטען נישט די ארגאניזאציע בלויז אלס א פערבאנד פאר געגענזייטיגער הילף. זיי האלטען, אז זי וועט דינען אלס די טרייבקראפט צו דער ווייטערער פערשפרייטונג, די ווייטערע אויפבויאונג פון קבוצות אין לאנד. מיט דער הילף פון „קבוץ המאוחד" וועלען די שטאטישע און „געמישטע" קבוצות קענען שנעלער ווערען עכט-דארפישע קבוצות און זיך ערנעהרען פון זייערע אייגענע לאנדווירטשאפטען. דער „קבוץ המאוחד" שטרעבט נישט נאר צו פערענטפערען די שווערע פראבלעמען אין די אלטע קבוצות. ער האט אלס זיין אויפגאבע אויך לייכטער צו מאכען דעם וועג פאר די נייע צו ערמוטיגען די ארבייטער אין שטאט און די ניי-אנגעקומענע פון אויסלאנד זיי זאלען בויען נאך און נאך קבוצות אין לאנד. צי דאס וועט זיך איהר איינגעבען איז א פראגע.

מאנכע קבוצות האבען זיך פארלויפיג אנטזאגט צו ווערען מיטגלידער. זיי ווילען ווארטען און זעהן, ווי אזוי די ארגאניזאציע וועט זיך איינארבייטען. דאס איז דער פאל הויפטזעכליך מיט די עלטערע און אויך מיט די עטליכע פון די קלענערע. זיי האבען מורא, אז דער „קבוץ המאוחד" וועט פון זיי פארערן צופיל אין פרינציפ אנערקענען זיי אבער, אז אזא ארגאניזאציע איז נויטיג און אז דער וועג וואס דער „קבוץ המאוחד" האט פאר זיך אנגעצייכענט איז דער ריכטיגער. ס׳איז קיין ספק נישט, אז א בעדייטענדע צאהל פון די דאזיגע קבוצות וועלען פריהער אדער שפעטער אין דעם „קבוץ המאוחד" אריינטרעטען.

עס איז אבער אויסער זיי פערהאן א צאהל קבוצות, אי אין דארף און אין שטאט, וואס זענען פרינציפיעל געגען דעם „קבוץ המאוחד" און פיהרען זאגאר אן א קאמף געגען איהם. די אויסגעשפראכענע געגנער פון „קבוץ המאוחד" זענען צווישען זיך פעראייניגט אין אנ׳אייגענעם פערבאנד זיי רופען זיך „השומר הצעיר".

Dr. med. H. Karaś
אינערליכע און קינדער-קראנקהייטען
זגערזשער 16
נעמט אן פון 11 ביז 1 און פון 3 ביז 7 אוונד.

ר. איזראעל

ליבע און טויט

סענסאציאנ. עראטישער דראמא פון לאנדאנער לעבען

(5

קיצור פון ראמאן

די 20-יעהריגע סאניע גינזבורג האט איבערגעלעבט דעם שרעקליכען פאגראם פון פראסקוראוו. איהרע עלטערען זענען ערמארדעט געווארען, ווען זיי האבען אפגעראטעוועט זייער טאכטער פון פערגוואלטיגונג מצד א באנדע קאזאקען. סאניע איז ענטלאפען קיין לאדז צו איהר פאטערס א שוועסטער. אבער איהר מוהמע האט זיך שוין געהאט אוועקגעצויגען פון לאדז קיין אויסטראליען. סאניע איז אנגעקומען אויף א שטעל אלס מאשין-שרייבערין צו דעם רייכען פאבריקאנט העגריק נירענבערג. נאך א געוויסער צייט האט דער שעף סאניען פערנארט צו זיך אין דער וואוינונג און זי פערגוואלדיגט. זי האט געפיהלט, אז זי ווערט א מוטער. סאניע איז אוועק אין קליניק צו דאקטאר קאופמאן, וועלכער האט איהר דאס בעשטעטיגט. סאניע האט געוואלט פטור ווערען פון דער שווערער לאסט און דער דאקטאר האט איהר פארגעלעגט, אז זי זאל געבוירען ביי איהם אין קליניק און דאס קינד זאל זי אפשרייבען א געוויסער רייכער פאמיליע, ס׳האט זיך געהאנדעלט וועגען דעם, וואס די רייכע פרוי האט שוין 2 מאל געבוירען טויטע קינדער און לויט די פאראויסזעהונגען פון דאקטאר, וועט זי אויך דאסמאל געבוירען א טויט קינד. דער רייכער מאן האט אבער געהאלטען, אז זיין פרוי וועט דאס נישט איבערהאלטען און דעריבער האט ער געוואלט אדאפטירען א קינד און אפנארען די פרוי, אז דאס איז איהר אייגענס.

סאניע האט מסכים געווען אפצושרייבען איהר קינד. זי האט געבוירען אין קליניק א געזונדען, שיינעם יונגעלע. דעמאלט האט זי ערשט דערפיהלט, וואס דאס הייסט א מאמע און האט בעשלאסען נישט אפצוגעבען דאס קינד.

ס׳איז געשעהען אזוי ווי דער דאקטאר האט פאראויסגעזעהען, די רייכע פרוי האט געבוירען א טויט קינד און דאקטאר קויפמאן איז, לויט׳ן אפמאך, געקומען צו סאניע׳ן צוזעהמען ביי איהר דאס יונגעלע. סאניע איז געווארען פערצווייפעלט, ווען אלע איהרע טענות האבען נישט געהאלפען האט סאניע אנגעכאפט איהר קינד פאר׳ן האלז, וועלענדיג דאס מיט אייגענע הענד דערשטיקען.

דאקטאר קאופמאן האט ארויסגעריסען דאס קינד פון סאניעס הענד און איז ארויס דעריבער פון צימער.

פון סאניעס פערשוואונדען איז נירענבערג די ערשטע צייטען געווען צופרידען, ווייל ער איז פטור געווארען פון סקאנדאלען, שפעטער האט ער אבער בעקומען געוויסענס-פלאגען און ער האט זיך נישט געקענט קיין ארט געפונען, ער האט געפיהלט עפעס א בעזונדער געפיהל צו דער פערשוואונדענער סאניע, נירענבערג איז דעריבער אוועק צו א פריוואט-דעטעקטיוו.

נירענבערג האט געבעטען דעם דעטעקטיוו טשארל ערליי, אז ער זאל אויסזוכען סאניען, דער דעטעקטיוו האט זיך דאס אונטערגענומען, אבער בעת דעם געשפרעך מיט נירענבערגן איז איהם דער לעצטער פארגעקומען עפעס שטארק בעקאנט. ער איז אריין אין צווייטען צימער און נאכגעקוקט זיין קאלעקציע פאטאגראפיעס. נירענבערג איז געווען שטארק ענהליך צו א געוויסען העבריק זילבערשטיין, וועלכען מ׳האט שוין לאנג געזוכט, הגם יענער איז געווען אהן א בארד גלאט ראזירט און נירענבערג האט איצט געטראגען א בלאנד בערדעל, דער דעטעקטיוו האט אריינגערופען זיין געהילף ראלף.

— ראלף, דו מוזט גלייך געהען אויף זאוואדזקא גאס און זיך גענוי דערוויסען צי דארט וואוינט א געוויסער העבריק נירענבערג, צי ער האט דארט אנ׳אגענטור געשעפט, ווי ס׳זענען זיינע פאמיליען און פערמעגענס-פערהעלטנישען, האסט פערשטאנען?

גאנץ גענוי אלץ פערשטאנען, טשארל איך וועל דאס אלץ ערלעדיגען, ראלף איז אוועק און דער דעטעקטיוו האט גענומען דאס טעלעפאן-רעהרעל אין דער האנד אריין.

— האלא, אידא? דאס ביזטו אליין ביים טעלעפאן?

— יא, טשארל דאס בין איך, וואס האסטו געוואלט.

— איך האב געוואלט, אז דו זאלסט גלייך קומען צו מיר, איך האב דיר עפעס וויכטיגעס מיטצוטיילען, איך האב היינט געהאט א מאדנע בעגעגעניש.

— דהיינו, וועמען האסטו דאס בעגעגנט?

— דאס איז נישט אויף קיין טעלעפאן-געשפרעך, קום צוגעהען און איך וועל דיר אלץ דערצעהלען.

— גוט איך קום אין א האלבע שעה.

דער דעטעקטיוו האט זיך געדרעהט אהין און צוריק איבערן צימער און געטראכט:

— צי זאל דאס זיין אמת, צי האב איך נישט קיין טעות, צי שטעה איך ווירקליך פאר דער דערגרייכונג פון מיין ציל. דאס וואלט געווען מאדנע. דאס פויגעלע וואלט אליין אריינגעפלויגען אין שטייג. אבער פארזיכטיג מוז מען זיין צום טייוועל, דער ענין זאל זיך נישט ארויסגליטשען פון האנד.

דער טעלעפאן האט געקלונגען:

האלא, ראלף, נו האסט אלץ ערלעדיגט.

— יא, טשארל אלץ וואס דו האסט מיך געהייסען.

— אבער איך וויל נאך איין זאך פון דיר. אויף יעדענפאל זאלסטו ארויסבעקומען העבריק נירענבערגס פאטאגראפיע.

— ווי אזוי זאל איך דאס מאכען?

— זאלסט אונטער, וועלכען ס׳איז אויסרייד געהען צו נירענבערגן אין דער וואוינונג און דארט זאלסט זיך ארומקוקען אויב ס׳הענגט נישט זיינס א פאטאגראפיע, אויב יא, זאלסטו נאכזעהען די פירמע פון פאטאגראפיסט און דארט וועלען מיר שוין די פאטאגראפיע ארויסבעקומען.

— טשארל אבער וועגען וואס האנדעלט זיך עס ווי איך זעה איז דער ענין א זעהר וויכטיגער.

— נאך וויכטיגער ווי דו שטעלסט דיר דאס פאר. האב אביסעל געדולד און דו וועסט זיך דערוויסען.

דער דעטעקטיוו האט אוועקגעלעגט דאס טעלעפאן-רעהרעל גראד דעמאלט ווען אימיצער האט אנגעקלאפט אין טיר.

— אריין.

אויפ׳ן שוועל האט זיך בעוויזען אנ׳עלטערער הער, מיט א גרוי בערדעל, גרויע האהר און גאלדענע ברילען, זיין אויסזעהען האט עדות געזאגט, אז דער הער איז א מענש מיט אנ׳אינטעליגענטען פאך; א דאקטאר, א לעהרער אדער עפעס ענליכעס.

— וואס פערלאנגט איהר מיין הער.

— איך בין געקומען זאייך איבערגעבען עפעס אנ׳אויפטראג. הער דעטעקטיוו, איך וויל נישט געהען צו דער פאליציי. ווייל איך וויל נישט אז דער ענין זאל מפרסם ווערען.

— וועגען וואס האנדעלט זיך מיין הער?

— האט רחמנות אויף אנ׳אלטע; טאטען פון אנ׳איינציגע טאכטער, האט דער אלטער אנגעהויבען צו וויינען, איך האב מעהר קיינעם נישט אויף דער וועלט.

— בערוהיגט אייך, ליבער הער, און דערצעהלט מיר מיט וואס איך קען אייך דינען.

דער אלטער האט אנגעהויבען רוהיג צו דערצעהלען, איך בין דאקטאר גורעוויטש, אפשר האט איהר געהערט פון מיר. איך פראקטיציר ערשט אין לאדז דריי יאהר. פאר דער דאזיגער צייט האב איך געוואוינט אין אוקראינע, ביז ס׳זענען אויסגעבראכען די פאגראמען, איך האב געוואוינט אין דעם שטעטעל וואו ס׳איז פארגעקומען דער שרעקליכסטער פאגראם אויף יודען פון אלע צייטען. בלוט האט זיך געגאסען ווי וואסער, מ׳האט געמארדעט פרויען, קינדער און מענער אין די טויזענדער, איך בין נישט אימשטאנד צו שילדערען אייך די שרעקליכע סצענעס וואס דארט זענען פארגעקומען.

— איך האב וועגען דעם געלייענט אין די צייטונגען. איך האב וועגען דעם פיל געהערט.

— ניין, איהר האט נישט געקענט לייענען קיין טויזענדסטען חלק פון דעם, וואס איז דארט פארגעקומען. די מענשליכע פאנטאזיע קען זיך גארנישט פארשטעלען אזא גהינום וואס דארט איז געווען.

— אבער דאס שרעקליכסטע איז געווען דאס, וואס האט פאסירט ביי מיר אין הויז, א, ווי שרעקליך...

דער אלטער איז בלאס געווארען, נאך א מינוט, און ער וואלט אראפגעפאלען פון שטוהל.

דער דעטעקטיוו האט שנעל דערלאנגט דעם אלטען גורעוויטש א גלאז וואסער אין וועלכען ער האט אריינגעגאסען עטליכע טראפענס פון א פלעשעלע, וואס איז געשטאנען ביי איהם אויפ׳ן טיש.

דעם אלטען איז באלד אביסעל בעסער געווארען, ער האט זיך געווישט דעם שווייס, וואס ביי איהם איז ארויסגעטרעטען אויפ׳ן שטערן, געווישט די אויגען פון טרעהרען און ווייטער גענומען דערצעהלען.

— אוי ווי גרויזאם, ווי ווילדע חיות זענען זיי אריינגעפאלען., ווי רוצחים זענען זיי צוגעפאלען צו מיר, אוי ווי גרויזאם.

(פארטזעצונג קומט).

קינא-טעאטער ZACHĘTA
26 זגערזשער 26

היינט און וייטערע טעג!
גרויסער דאפעלטער שלאגער-פראגראם!

1) די שלאכט ביים סאם

דראמע פון די צייטען פון דער גרויסער וועלט-מלחמה.

2) „פאטערליכע פערגעניגענס"

פראכטיגע קאמעדיע. ·.· אין די הויפטראלען:

LEW CODY i AILEN PRINGLE

אנהויב פון די סעאנסען: אין געוו. טעג 4 נאכמ. שבת, זונטאג און יום-טוב — 12 בייטאג. ·.· דער זאל ווערט מעכאניש ווענטילירט

יעדער איינציגער
האט זיך איבערציינגט, אז פאר מעבעל
דיוואנעס. פעלצען, נייה-מאשינען, גארדעראבען או"וו צאהלט די העכסטע פרייזען
א. ווייצמאן שענקעוויטש 23
טעלעפאן 191=00.
ביי מיר איז שטענדיג פערשידען געניצטע מעבעל אין גוטען צושטאנד צו פערקויפען.

די 1-טע קוועלע
פון די ביליגסטע
זומער-לאטשעז

„LEKKOCHÓD"

צו פאבריקס-פרייזען צו בעקומען אין דער פירמע
„LEKKOCHÓD", Kilińskiego 44
אויך איז צו בעקומען אלע סארטען שיך אין א גרויסען אויסוואהל 8 672
צו נידריגע פרייזען.

הלא חכמה תקרא ותבונה תתן קולה

אם תקח אמרי ומצותי תצפן אתך
אז תשכן בטח ושאנן כי הלך בתום
ילך בטח ומעקש דרכיו יודע

איבער דעם זאלסט נאר קומען און ביורא

פון ד. מאנעלא

וואס איז איבערגעטראגען געווארען פון צווייטען הויף אויפ'ן ערשטען הויף
פיעטריקאווער 17, לינקע אפיצינע פארטער, טעל. 124-95

וואו ס'ווערט ווייטער ערלעדיגט פינקטליך און געוויסענהאפט געשריבען אלערליי ביטעם: ציווילנע, קארנס, האנדלאווע, אפעלאציעס, אדוואלאניעס, כלויזולעס, זאבעזפיעטשעניעס אויף אלע שטעט אין פוילען, וועגען דירות אין אוזשאנד ראזיעמטשע, ווי אויך איבערזעצונגען אין אלע שפראכען.

בעמ.: קלויזולעס און זאבעזפיעטשעניעס ווערען ביי מיר ערלעדיגט במשך פון 24 שעה

מיט אכטונג ד. מאנעלא,
פיעטריקאווער 17, 1-טער הויף

זיכערע הילף און א רפואה

אהן א אפעראציע, אן בלוט, אהן א מעסער און אהן בלוט-פערגיפטונג פאר קראנקע אויף קילעס פאר מענער ווייבער און קינדער. פערשידענע קאליסעס
אין גוף פאר הויקערס און פיס

פערלאזט אייך נישט, ווייל דער ווינקעל-בראך ווערט גרויס אזוי ווי א מאגשען-קאפ, אדער אזוי ווי א וואסער-קשן און עס פאלט אריין אין דעם כיס און דער קראנקער איז אין א גרויסער סכנה דורך פערדרייען די קישקעס ווערט ער בראנדיג און שטארבליך. ספעציעל גומענע הייל-באנדאזשען אויסגעצייכענט גוט דורך גרויסע פראפעסאר'ען מיט מיינע בעהאנדלונג און פון דייטשען פראפעסאר

דאקטאר בראכורטשונג בעזאטונגען זיכער דעם שוגערמען און געפעהרליכסטען בראך. אויך פאר הויקערס לאמונגען מיט הייל-גארסעטען און אפעראטען פאר פערקרומטע פיס און פלאט-פוס ספעציעלע איינלאגען אין די שיך. קינסטליכע גומענע פיס און הענט, גומענע זאקען פאר די גרעסטע קראנקע אדערן.
עמפפאנגס פון 9 ביז 1 בייטאג און פון 3 ביז 7 אין אווענד.

ארטאפעדישע אנשטאלט

Specialist J. RAPAPORT Ortoped
von Lemberg Łódź, WOLCZANSKA 10,
tel. 221-77, front, parter.

בעמערקונג: דאס פערזענליכע ערשיינען פון די קראנקע איז אונבעדינגט נויטיג. דיפלאמען האבען אויסגעשטעלט פאלגענדע אוניווערזיטעטס-פראפעסארען: פראפ. ד"ר באראנטש, פראפ. דר. י. מארישלער, פראפ. ד"ר בר. קיעלאנאווסקי און אויך אנדערע.
מיר נעהמען אויך אן פערזיכערטע פון דער קראנקען-קאסע.

דאנקזאגונג.

דעם ה. ספעציאליסט י. ראפאפארט, וואוינהאפט אין לאדז, וואלטשאנסקא 10 דריק איך אויס מיין דאנקבארקייט פאר איינשטעלען מיר די זעהר שווערע בראך-רופטור אנ'ערר 25 יאהר האב איך געליטען פון שטענדיגע ווייטאג-אטטאקען און היינט, א דאנקדאנק גרויסען ספעציאליסט בין איך פריי פון ליידען און פעהיג צו דער ארבייט. דערמיט דריק איך אויס איהם מיין הארציגסטע דאנקבארקייט.

Tema Rozenblum.

ווענעריש קליניק
כירורגישע
„SANATO"

אגראראווא 10, טעל. 213-57
1-טע און 2-טע קלאס
ערצטליכע אויפזיכט איבער דער מוטער און קינד
פרייזען פון געבורט
אין 2-טע קלאס צוזאמען מיט פערהיטונגס-מיטלען
200 זל.
אויגען-אפטיילונג פון ד"ר מעד. י. קראוש
עמפפאנגס-שעה'ן פון 1 ביז 2 נאכמיטאג.
כירורגישע אפטיילונג פון ד"ר מעד. מ. פאנטאר
עמפפאנגס-שעה'ן פון 1 ביז 2 נאכמיטאג.

DR. MED.
Haltrecht

ספעצ.-ארצט פאר הויט און געשלעכטס-קראנקה.,
נעמט אן פון 8 - 10 פריה, פון 12—2 נאכמ. און פון 6 ביז 8.30 אוו. זונטאג פון 9 ביז 1 בייטאג.
פיעטריקאווער 10
נעמט אן אין לעטשניצע סאניטאס Śródmiejska 8
פון 2 ביז 3 נאכמ.

DOKT.R
H. WOŁKOWYSKI

4 צעגעלניאנא 4
פריהער צעגעלניאנא 36) טעל. 216=90.
ספעציאל-ארצט פאר הויט- און ווענערישע קראנקהייטען, מענער - שוועכע, אלטראוויאלעט בעשטראהלונג, עלעקטראטעראפיע, בעהאנדלונג מיט קווארץ-שטראהלען
נעמט אן פון 9 – 2 נאכמ. און פון 5 – 9 אווענד
פאר דאמען בעזונדערער ווארטע-צימער.

לעטשניצע
פון דאקטוירים ספעציאליסטען
רענטגען-אינסטיטוט
און ערצליך-דענטיסטישער קאבינעט
זגערזשער 17, טעל. 116-33
ד"ר גאלדשטיין-פאלאק אויגען-קראנקה. פון 1—2
ד"ר וויינבערג אינערן, הערץ און לונגען פון 1—2 און פון 6—7
ד"ר יוסטמאן נערווען-קראנקה. פון 12—2
ד"ר סטופעל רענטגען פון 12—2 און 4—6
ד"ר פאפיערני פרויען- און געבורטס-הילף פון 11½—1
ד"ר פאנטאר כירורגישע קראנקה. פון 5—6
ד"ר ראקאווסקי נאז, האלז און אויערן-קר פון 10—11, 2—3 און פון 6—7
ד"ר ראזענצווייג קינדער-קראנקהייטען פון 11—12 און פון 4—5
ד"ר רוזשאנער הויט- און געשלעכטס-קר. פון 1—2
נ. ראזעס צאהן-ארצט פון 9—1
א. גראדזענטשיק צאהן-ארצט פון 3—7

צאהן-פלאמבירונג, בעהאנדלונג, קראנען, פראטעזען א.א.וו. ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געווארען
א רענטגען-אינסטיטוט. — היילונג פון הויט-קראנקהייט פון קאפ (פארך) מיט רענטגען-שטראהלען, פאר בעשטראלונג און דורכלייכטונג, קווארץ-לאמפען, דיאטערמיע, עלעקטריזאציע
אלע מעגליכע אנאליזען.
אימפונגען נעגען שארלאך (שקארלאטין).
די לעטשניצע איז אויך אפען זונטאג.
וויזיטען איז שטאט.

Dr. med.
W. Eychner

גינעקאלאג-אקושער
זגערזשער 11
טעלעפאן 134—72
נעמט אן פון 2—3 נאכמ. און פון 7½—9 אווענד.

א האנד-שפולער (ריז)

צו סוויטערס ווערט גע-ברויכט פון זאפארט.
צמענטארנא 3.

א האנד-שפולער

אין א שיה= יונגעל ווערען געזוכט.
נאוואמיעסקא 26, ביי מעשבערג.

ערשטקלאסיגע געזעלען

צו דאמען-בעטעלט ווע-רען זאפארט געזוכט. אדרעס צו ערפאהרען אין אדמ. פון דער צייטונג.

א קוואליפיצירטער הוליזער= בליהער

ווערט פון זאפארט גע-זוכט ביי בערגמאן, קעלבאן 12. 2979

Dr. med.
N. ROZEN

צאהן=כירורג
קראנקהייטען פון ציהן, דיזאנסקעס, גימען א.א.וו. ציינ-רעגולירונג, רענטגען-דיאגנאסטיק.
אנדזשעיא 7, טעל. 216=57.
עמפפאנגס-שעהן, פון 3—7 נאכמ.

DR. MED.
L. Pikielny

אוראלאג
ספעציאל-ארצט פאר נירען, בלאז און אורין-קראנקה.
NAWROT 8, tel. 2,19-90
וואכט אן פון 4—7 אווענד.

DR. MED. H. LUBICZ

ספ. פאר הויט, ווענערישע און געשלעכטס-קראנק
צעגעלניאנא 7 (פריהער 43), טעל. 141-32
עמפפאנגס-שעה'ן 8—10, 12—2, און 5—8 זונטאג און יו"ט 9—1. פאר דאמען בעזונדערער ווארטע-זאל.

Dr. med. NIEWIAŻSKI

ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט-קראנקהייטען, בעהאנדלונג פון מענער-שוועכע
אנדזשעיא 5, טעל. 159-40
נעמט אן פון 8—11 און פון 5—9 אוו.
זונטאג און יום-טוב פון 9—1 פארמ.
בעזונדערער ווארטע-זאל פאר פרויען.

Dr. Z. RAKOWSKI

פאר אויערן-, נאז-, האלז- און לונגען-קראנקהייטען
9 קאנסטאנטינער 9 טעלעפאן 127-81
שפרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7. נעמט אויך אן אין לעטשניצע זגערזשער 17 פון 10 — 11 און פון 2 — 3

Doktór KLINGER

ספעציאל-ארצט פאר ווענערישע, הויט, און האר-קראנקהייטען
ANDRZEJA 2, tel. 132-28
נעהמט אן פון 9—11 פריה און פון 5—8 אווענד און פון 1—2 נ"מ אין דער „לעטשניצע פיעטריקאווער 62"

PORADNIA WENEROLOGICZNA
פון דאקטוירים-ספעציאליסטען
זאוואדזקא 1.

נאר פאר ווענערישע הויט-קראנקה. און מענער-שוועכע אנאליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפער. קאנסיליומס מיט ספעציאליסטען פון אורא-לאגישע און נערווען-קראנקהייטען. קווארץ-לאמפ. עלעקטרישער הייל-קאבינעט ראסטעטיק.
-- טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אווענד. --
פון 11 ביז 12 ביי טאג און פון 2 ביז 3 נאכמ. נעמט-אן א פרוי-דאקטאר נור קינדער און פרויען
זונטאג פון 9 פריה ביז 2 נאכמיטאג.
- בעזונדערער ווארטע-צימער פאר פרויען -
וויזיט 3 זל.

Dr. med.
J. Lubicz

כירורג-ארטאפעד
Gdańska 28, tel. 183-17
קראנקהייטען פון די ביינער, געלענקען, פערקרימונגען פון די פלייצעס און גלידער
אייגענע פראצאוניע פון וועמליכע ארטאפעדישע אפאראטען, ווי: הקלעדקעס אויף פלאטפוסען, קינסטליכע הענד און פוס, גארטעלען א. ז. וו.
נעמט אן פון 2,30 ביז 4,30 נאכמיטאג.

לעטשניצע
פון דאקטוירים ספעציאליסטען
און דענטיסטישער קאבינעט.
זשעזשינער 11, טעלעפאן 3763
עפען פון 9 פריה ביז 7 אווענד.

ד"ר אימיך נאז, האלז, אויערן קר.	1½—12½
ד"ר קערשנער קינדער-קראנקה.	9-11 5-4½
ד"ר שיפמאן אינערליכע קראנקהייטען	12—2
ד"ר ביבערגאל הויט און ווענער. קר.	11½—12½
ד"ר שפירנעלד נערווען און געמיטס קר.	1—2
ד"ר גאלדבלאט אויגען-קראנקה.	12½—1½
ד"ר זאלצמאן כירורגישע קראנקהייטען	2—3
ד"ר שמערלאווסקי פרויען- און געבורטס-הילף	1½—12½

וויכא-טעראפיע. שפראך-שטערונגען ווי שטאמלען א. ז. וו. פעקען-שטעלן, קינסטליכע בערג-זונ-בעשטראל. איינ-שפריצונגען, מאסאזשען, עלעקטריזאציע, אפעראצ. אויף ערלפטוג וויזיטען אין שטאט, און לאבאראטאריום ווערען געמאכט אלע ארט אנאליזען, אויך פלעגמע און בלוט
אימפונגען נעגען שקארלאטין.
ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געווארען
א רענטגען-אינסטיטוט.
ד"ר לאזשינסקי-סטאראפאלסקא
צאהן-ארצט 10—1, 3—6
קינסטליכע ציינער, קראנען, פלאמבען א.א.וו.
די לעטשניצע איז טעטיג אויך זונטאג

אבאנעמענטס-פרייז: אין לאדז — 5 זל. א חודש מיט צוטראגען א היים; אויף דער פראווינץ 6 זל. א חודש; אין אויסלאנד — 8 זל.
פאר'ן אינהאלט און טערמינען די אנאנסען איז דער פערלאג ניט פעראנטווארטליך. די אדמיניסטראציע איז אפען בייטאג און ביינאכט.

אנאנסען-פרייז: פאר'ן טעקסט—18 גר. פרייטאג און ערב יו"ט—24 גר. אין דער ווייס 8 ספאלטען
אין טעקסט—40 ... 60— ... 4
נאכ'ן טעקסט—12 ... 16— ... 8
פאר דער שטאט 50 פראצ. טייערע. אויס. 100 פראצ. טייערע. מעלדונגען—10 גר. א ווארט

Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Zilberberg.
Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman
Czcionkami i druk. „Najer Folksblat". Piotrkowska 21.